

Bilanca občnih zborov lovskih družin

Za nami so občni zbori šestdesetih lovskih družin ljubljanske lovske zveze. Delegati zveze so obiskali nad petdeset občnih zborov. Dasiravno se delo posameznega lovskega kolektiva ne more v celoti vrednotiti le po uspehu občnega zbora, so pa občni zbori vendarle zrcalo značilnih razvojnih pojavov, ki so prav gotovo lastni tudi lovskim družinam v ostalih okrajnih zvezah.

Najpoprej so zbori obravnavali gospodarjenje z lovišči. To je preizkusni kamen, koliko je posamezni kolektiv svoje delovanje približal načelom sodobnega, napredno pojmovanega lovstva, kakršnega razvijamo v Jugoslaviji. To, kar je bilo pred leti le izjemoma vzorno (vnovčevanje plena, organizirano izvajanje lova in vzorna skrb za ohranitev in razplod divjadi), je postalo sedaj tipično in v dobršni meri postaja vodilo v vseh lovskih družinah.

Pri gospodarjenju in vnovčevanju plena nastajajo novi, dosedaj nevažni problemi. Vrsta lovskih družin nima v lovišču toliko divjadi malega lova, da bi vsak član mogel v lovski sezoni upleniti in odkupiti vsaj enega zajca. Tu si pomagajo z razkositvijo po enega za prodajo manjvrednega kosa srnjadi, ki ga razdele med člane. Zelo različne družine obravnavajo vnovčevanje plena in stroške za spravilo srnjadi. Mnoge lovske družine prosijo, naj bi se za uplenitelje določile enotne znižane cene posamezne divjadi in odhodnine za transportne stroške. Tega seveda ne moremo obravnavati na tak način, ker s tem kršimo načelo, da je divjad splošno ljudsko premoženje, plen pa last lovskega kolektiva. Že samo dejstvo, da družine razmišljajo o enotni ureditvi tega vprašanja, kaže na moralno moč naših prizadevanj. Lovske družine nočejo zaostajati za soslednjimi. Velika večina pa je takšno fazo razmišljanja že prehodila in vnovčuje plen v celoti. Mislim, da je prav, če družine določijo odškodnino za spravilo ustreljene divjadi tudi v primerih, ko jo upleni posameznik, ki uredi vse potrebno, da se divjad prodaja po dnevni ceni.

Medtem ko v pretežno nižinskih loviščih nikdar ne preostaja denarja, ker so z gojitvijo divjadi zvezani sorazmerno visoki stroški, pa se v nekaterih blagajnah lovskih družin nabira denar, ki ga ne znajo takoj koristno uporabiti. Tega denarja ni toliko, da bi lovišče zmoglo nastaviti rednega lovskega čuvaja, krije pa potrebe upravljanja in sedaj organizirane čuvajske službe. Ta lovišča, katerih pretežna divjad sta srna in jelen, so glede lovskih naprav: krmišč, prež in steza še precej neurejena, zato bodo morali upravni odbori, v kolikor res ni mogoče nastaviti poklicnih lovskih čuvajev, v tej smeri razviti svojo dejavnost.

V organizacijskem pogledu so lovske družine pripravile občne zборе res vzorno. Na zborih

ODLIKOVANI LOVCI

Za prvi maj so bili odlikovani: Cene Kranjc, Tone Černač in Janez Zupan z Redom za lovske zasluge I. stopnje; Pavle Cvenkel, Branko Medved in Jože Luršak z Redom za lovske zasluge II. stopnje; Milko Dobravec, Emil Sinigoj, Lojze Lampič, Janko Novak, Franc Slanovec, Anton Pridigar, Stanko Hribnik, Franc Pirečnik, Štefan Premzl, Karel Ingolič, Jože Kalan, Angel Turk, Adolf Gril, Janko Klemen, Peter Kovač, Lojze Gašper, Ludvik Čretnik, Mirko Konrad, Fortunat Paradiž, Viktor Grešner, Rajko Vraber, Anton Oder, ing. Hrabroslav Pernat, Stanko Terčelj, Jože Slatinšek, Avgust Smole, Anton Težak, Jože Škof, Anton Bučar in Janko Pečarič pa so bili odlikovani z Znakom za lovske zasluge.

Iz pisarne LZ Slovenije

smo ugotovili, da so dolžnosti odbornikov članstvu poznane, da v družinah ni več članov, ki ne bi v zakonitih rokih opravili lovskih izpitov, odpravljajo pa tudi formalno članstvo in bolj sproščeno in energično črtajo člane, ki ne izpolnjujejo niti formalnih obveznosti. Vse naše veliko organizacijsko delo v lovstvu, ki se izvaja prostovoljno, je povečini opravljeno pravočasno, kar nas lahko navdaja z zadovoljstvom in zaupanjem. Lovske družine so malo menjale svoje odbore, kjer pa so jih, je bilo to zares potrebno. Veseli nas, da so bili izvoljeni v upravne odbore tudi mlajši člani lovske organizacije. Glede izbire odbornikov smo v lovskih družinah prišli do solidne osnove, ki zagotavlja nepretrgan razvoj delovanja, brez nevarnosti za birokracijo ali grupštvo. Članstvo na splošno ceni delo svojih odbornikov. Često so bile na občnih zborih predlagane nagrade za njihovo požrtvovalnost, grajati pa moram predlagatelje denarnih nagrad. To so tovariši, ki podcenjujejo idealizem naših lovcev. Ni prav, če lovski kolektiv skopari s priznanjem za požrtvovalno delo. Primerna nagrada pa ni treba, da je materialne narave. Zahvala in odobritev primerne izrednega odstrela bo lovcu najdražje priznanje.

Ob tej priložnosti želim omeniti oni drugi manjši del neaktinega članstva, ki misli, da je s plačilom dajatev izpolnilo obveznosti do organizacije. Prav netovariško je, če posamezniki prepuščajo vse delo odbornikom, sami pa samo lovijo. Take pojave spremlja na drugi strani uvajanje plačevanja vsake malenkosti, ki jo opravijo člani kolektiva. To moramo ostro obsojati. V lovski organizaciji, kjer se vse delo opravlja iz velike ljubezni do divjadi in narave in kjer je dosledno izvedeno samoupravljanje ter kolektivni sistem vodenja in odločanja, denar sam ne bo nikdar mogel urejevati odnose med člani.

Na občnih zborih so družine tudi sprejemale nove člane. Dobršen del družin širokogrudno pomlajuje svoje vrste. To je prav in nekatere lovske družine so sklenile, da bodo prošnje za sprejem reševale tudi na lovskih posvetih med letom. Kolektivi, ki se želijo zapreti, so v manjšini. Nekateri to poskušajo z visokimi pristopninami. Vsaka lovska družina je upravičena zahtevati od novega člana odškodnino za vložena sredstva in delo svojih članov, ki so si po dolgotravnem trudu prigospodarili lepo lovišče. Ne bi pa smele uvajati visoko pristopnino lovske družine, ki upravljajo lovišča, naseljena skoro izključno z divjadjo visokega lova. Tukaj kolektiv izkorišča naravne pogoje v veliko večji meri in je osebni prispevek k gojitvi in upravljanju znatno manjši.

Zelo zanimivo je, kako življenje lovskih družin in nepisana pravila izpolnjujejo vrzeli v lovski zakonodaji in pravilih. Istočasno se na več družinah pojavljajo podobne rešitve za nove

probleme, ki jih poraja razgibana lovska praksa. To dokazuje veliko življenjsko sposobnost in enovitost v razvoju naše lovske organizacije. Lovske družine spoštujejo načelo in ne sprejemajo članov sosednjih lovskih družin. Pri sprejemanju često proučujejo možnosti novih članov in upoštevajo oddaljenost lovišča od prebivališča in na tak način skušajo na nek način porazdeliti stroške za lovske udejstvovanje. V oddaljenih loviščih bi namreč prav radi sprejeli še več novih članov.

Pri vsem tem napredku, ki ga iz leta v leto ugotavljamo po občnih zborih naših organizacij pa vendar opazamo, da se posamezni kolektivi še niso notranje učvrstili. Odnosi med lovci niso najboljši v kar prevelikem številu lovskih družin. Notranji prepiri in obdolžitve sejejo nezaupanje. Imeli smo tudi nekaj osamljenih poskusov nezakonitega, prav surovega in nedemokratičnega obračunavanja. Članstvo se povsod bori tudi proti samovolji, ki jo poizkušajo še izvajati nekateri člani. Čeprav so ti pojavi redki, so vredni vse pozornosti, ker zmanjšujejo naše uspehe.

Notranje življenje družin bi morali temeljito obdelati poslovniki. Vse pravice in obveznosti članov pri izvajanju lova bi morale biti znane vnaprej. Ni dobro, če se o mnogih zadevah odloča na zaprtih sejah upravnega odbora in posvetih. Upravičeno odsotni člani radi očitajo, da so odločitve sprejete v korist tega ali onega. Način izvajanja lova in koledar skupnih lovov bi morali obvezno določiti v poslovniki. Pri obravnavanju nesoglasij bi morali člani pokazati več strpnosti in človeškega razumevanja. Lovsko zavist pa moramo pregnati, kjerkoli se pojavi, pa čeprav še tako skrita za nekatera lovska načela. Starejši lovci se često ne obnašajo dovolj prizanesljivo do mladih članov. Nekateri se stalno povečujejo, čeprav samo dejstvo, da nekdo nosi puško in strelja divjad, ne pomeni, da je tudi zgleden lovec. V naši organizaciji na splošno ne manjka spoštovanja do starejših lovskih tovarišev, vendar moramo tudi od njih zahtevati, da s svojim primerom in tovariško besedo vzgajajo nove generacije lovcev gojiteljev.

Prepričan sem, da bomo v lovski organizaciji napredovali dalje. Občni zbori v ljubljanski lovski zvezi to neizpodbitno dokazujejo. Naš optimizem je upravičen predvsem, ker je z dneva v dan več lovcev in kolektivov, ki se zavestno borijo za sodobna lovska načela. Borba za kvaliteto se odvija na širšem področju, zato pa se pojavljajo novi problemi na videz drobnejši, vendar po vsebini enako pomembni. Vzpon ne bo v prihodnje tako strm, je pa stalen in ker ga opazamo povsod, smo teh uspehov iskreno veseli.

Rino Simoneti

O ocenjevanju lovišč

Ocenjevanje (bonitiranje) lovišč je vrednotenje življenjskih pogojev za posamezno vrsto divjadi njenega bivališča. Odločilna pri tem je prehrana, ki v glavnem uravnava stalež (številčno stanje) divjadi. Določitev prehrabene zmogljivosti nekega okoliša je pomembna le za rastlinojedo divjad: srnjad, jelenjad, gamse, zajce, za jerebice in fazane. Omejenjena divjad živi v rastlinskih kulturah, s katerimi se hrani in ki jih človek goji za svoje življenjske potrebe. Zaradi močne poseljenosti, ki nenehno raste in se stopnjuje, ni skoraj več zemljišča, ki bi ga človek ne izkoriščal. Zato je jasno, da mora rastlinojeda divjad osebenkovati na teh kulturah, če hoče živeti. S tem pa oškoduje človeka pri njegovem preživetju. Ker pa človek po eni strani ne želi in delno ne more pogrešati prirodnega (divjega) živalstva, po drugi strani so mu pa rastlinske kulture življenjsko važne, postaja določitev gospodarsko znosljivega staleža divjadi vedno bolj pereča.

Gospodarsko znosljivi stalež je tisto število stalne divjadi na neki površinski enoti, ki zadovoljuje človeka kot lovca in človeka kot pridelovalca. Gospodarsko znosljiva škoda je torej tista, ki jo povzroča divjad na kulturah, ki pa ne ruši gospodarskega ravnovesja in napredka. Drugi je biotski stalež, ki pomeni število divjadi, katero more nek okoliš stalno prerediti ne glede na gospodarsko škodo. Tak stalež bi bil možen le v docela prirodnih okoliščinah, kakršnih pa v kulturnih deželah skoraj ni. Gospodarsko znosljivi stalež mora biti po številu in kakovosti tak, da zadovoljuje prirodnovarstvene namene in človeka kot lovca-športnika ter upravičuje lovsko gospodarstvo, ki pri premajhnem številu divjadi zgubi svoj namen in pomen. V državah z naprednim gospodarstvom in sodobnim lovstvom je to vprašanje na dnevnem redu. Tudi Slovenija se uvršča med te dežele. Zato smo pred kočljivo nalogo, da rešimo to vprašanje tako, da nas ne požre Scila in nas ne pogubi Karibda.

Za Slovenijo je rešitev tem težja zaradi posebnih razmer v kulturah tal. Te so (poleg zgodovinskega gospodarskega razvoja): močna razgibanost sveta, večkrat miniaturno oblikovan teren ter hitra, včasih skokoma se menjajoča plodnost tal.

Plodnost tal ter razsežnost in oblika kultur močno odločajo, kako se uveljavlja škoda po divjadi, zlasti na poljskih kulturah. Na majhnih krpah polja po kraških ponjavah in vrtačah ali po gorskih dolinah in pobočjih, kjer je zemlja revna, je škoda močnejše opazna. Slabe poljedelske zemlje ima Slovenija daleč čez polovico. Pri tem pokrivajo do polovice rodne zemlje gozdi. Od teh tal je najmanj dve tretjini absolutno gozdnih, kjer bi druga rastlinska kultura ne uspevala, oziroma bi bila negospodarna. Tudi naše gozdno gospodarstvo postaja z dneva v dan naprednejše in s tem vedno hitreje zginjajo nenegovani, zanemarjeni

gozdi. Prav v takih gozdih z obilnim tako imenovanim gozdnim plevelom, ima divjad najugodnejše življenjske pogoje v vseh letnih časih. Mimo tega je najmanj polovico gozdnih tal po naravi slabih ali po neustreznem gospodarstvu opešanih, degradiranih. Ker torej zaradi sodobnih načinov gojitve gozdov zmanjkuje v njih prirodne hrane, se divjad vedno bolj zateka v gozdne kulture in grize ter objeda gozdno mladje, ker ni zadosti grmovja, sadežev, zelišč, kopinja, malinja, borovničja itd. Kolikor ji pa tudi negovan gozd ne nudi dovolj ustrezne hrane, jo dopolnjuje s polja, kamor vedno bolj pritiska. Tako škoda po divjadi narašča na

Pomladno jutro v lovišču (foto Ivo Kalan)

Zvone Vidic: Prvi pogledi v življenje

polju in v gozdu, tem bolj, ker je rodovitnost zemlje na splošno skromna in to pri staležu divjadi, ki je bil pred nedavnim časom gospodarsko še znosljiv.

Če za primer vsa rodna tla Slovenije po plodnosti razdelimo na pet kakovostnih (bonitetnih) razredov, s petim kot najslabšim, bi bilo povprečje med tretjim in četrtim razredom. Prvega razreda skorajda ni, drugega pa mnogo manj kakor petega. Iz vsega tega nam bo jasno, zakaj naš stalež divjadi zaostaja in bo zaostajal za staležem nekaterih naprednih dežel, zato pa seveda tudi odstrel. Navedene okoliščine bo treba stvarno upoštevati pri ocenjevanju in kategorizaciji lovišč in pri določanju vsakoletnega staleža (razmerje med staležem in odstrelom pri nas še ni v skladu).

Ocenjevanje lovišč je dolgotrajno in odgovorno delo, ki mu ne bomo tako zlahka kos. Predvsem zato, ker za naša lovišča in divjad nimamo skoraj nobenih objektivnih, znanstvenih podatkov. Poslužiti se bomo morali torej tistih tujih znanstvenih doznanih, ki so splošno veljavna in bi bilo nepotrebno in neupravičljivo, če bi hoteli to, že utrto, raziskovalno pot še sami prehoditi, namesto da bi na teh temeljih gradili dalje — lastno hišo.

Utvarjati si ne smemo, da bo ta ocenitev dokončna in dovršena. Ta ocena bo predstavljala šele preorano ledino, ki jo bomo dalje obdelovali in sejali za dobro žetev stvarnih števil in doznanih — čez toliko let. Ti podatki

se bodo namreč na poskusnih loviščih izpopolnjevali in popravljali in se tako vedno bolj približevali resničnosti. Na prvo roko je morda važnejše bolj kakor velika natančnost, določitev pravega razmerja v zmogljivosti posameznih okolišev oziroma lovišč (kategorizacija okolišev). Ker je pa tudi ta činitelj izpremenljiv (zaradi izpremembe kultur), delo na ocenjevanju ne bo nikoli docela prenehalo, oziroma bo treba od časa do časa izvesti revizijo ocenitve.

Tako določen gospodarsko znosljiv stalež, bi bila podlaga za stvarno načrtovanje gospodarjenja z divjadjo, za gojitveni načrt. Pri tem ne smemo pozabljati, da gospodarstvo z divjadjo ni tovarna na tekočem traku, kjer količino in kakovost izdelka lahko vsak čas določimo in menjamo. »Pridelovanje divjadi«, da se tako nelovsko, vendar gospodarsko izrazim, je odvisno od mnogih naravnih pojavov, ki so bore malo v naših rokah in moremo na njih učinek le neznatno vplivati. Zato moremo šele po daljši dobi opazovanj postaviti neka povprečno veljavna pravila. Tembolj ker so naravni življenjski pogoji za divjad podvrženi predvsem vplivom podnebja, ki se v posameznih letnih časih znatno menja. Če pa skušamo s pretiranim gojenjem (krmljenjem, prezimovanjem) ublažiti trdote podnebja, divjad preveč »udomačimo« in pomehkužimo. Taka divjad ne bi nudila ljubiteljem narave, še manj pa lovcem, tistega užitka kakor po človeški kulturi »nepokvarjena«, prirodna

divjad. V tem pogledu smo že tudi mi nekoliko »okusili« vpliv pretiranega gojenja, da namreč lov na tako divjad ni več tako očarljiv.

Ocenjevanje lovišč na gospodarsko zmogljiv stalež se mora po povedanem izvesti brez upoštevavanja gojitvenih naprav. Ravnotežje med gospodarstvom z divjadjo ter poljedelstvom in gozdarstvom mora sloneti na naravnih prehrabnih pogojih! Vsak okoliš se ocenjuje za divjad, za katero nudi trajno najboljše življenjske pogoje. Načelno se ocenjuje le za eno vrsto divjadi — kot glavno divjad, ki je predmet gojitve. Vsa ostala divjad je gojitveno drugovrstnega ali postranskega pomena, ki ne sme iti na škodo glavne divjadi.

Končno je treba način ocenjevanja prirediti našim razmeram, upoštevajoč strokovno zmogljivost in število sodelavcev. Prvi operat ne sme iti preveč v širino in podrobnosti, da bi se ne razblinil in bi tako ne zgubil na preglednosti in skladosti. Zato naj bo obrazec za ocenjevanje enoten in v točkah, ki se ne dajo objektivno ugotoviti (meriti), dovolj jasen in razčlenjen, da bi bilo ocenjevanje lažje, stvarno in skladno. Za gozdno divjad (srnjad, jelenjad) je objekt ocenjevanja le gozd, upoštevajoč nanj meječe polje in travniške otoke v gozdu. Smiselno temu je za poljsko divjad (jerebica, fazan, zajec) objekt ocenjevanja polje (ne travniki). Tudi pri polju je treba upoštevati obrobne gozde, gozdne otoke v polju, mejice (remize) in podobno, kotčasni in delni življenjski prostor.

Za naše razmere je še najsprejemljivejša nemška (Ueckermanova) metoda bonitiranja s sistemom točkovanja. Obrazec za točkovanje pa bi bilo treba prilagoditi našim razmeram. Predvsem bi bilo nekatere postavke bolj razčleniti in vsak činitelj vrednotiti zase. S tem bi se napaka ocenitve postavk v plus ali minus močno zmanjšala. Če bi na primer postavko »gozd« ocenjevali z 1—5 vrednostnimi točkami, bi lahko mnogo bolj pogrešili, kakor če bi postavko »gozd« razčlenili na 5 činiteljev in bi vsakega zase ocenjevali s toliko vrednostnimi točkami (to navažam iz dolgoletne prakse kot cenilec gozdov in taksator). Za naše razmere tudi ni primerno vrednotenje temeljnih kamenin, ki ima v nemškem obrazcu sorazmerno odločilno težo. Na vseh vrstah temeljnih kamenin so pri nas dobra in slaba tla, ki so za kakovost paše (prehrane) odločilna, ne pa kamenina sama.

Za srnjad se ocenjevanje lahko izvrši po loviščih, ker je to najlažje izvedljivo in ker je srnjad krajevno stalna, se drži svojega doma. Njen življenjski okoliš (prostor) na splošno ne presega 400 do 500 ha. Pač pa je ta način za kategorizacijo manj pregleden in uporabljen. Ta način je primeren tudi za malo (poljsko) divjad. Za jelenjad in za gamse (če je za gamse to pereče?), bi bilo ocenjevanje po loviščih neustrezno. Življenjski prostor za jelenjad je vsaj desetkrat do dvajsetkrat večji. Zato bi bilo treba za jelenjad — ne glede na meje lovišč in na lovišča — ocenjevati po okoliših, gozdnih kompleksih, ki imajo stalne pogoje za redno gojitve jelenjadi. Pri tem bi bilo določiti še obmejne pasove za prehodno jelenjad. V teh se jelenjad zgolj trpi, a ne goji. V vseh ostalih gozdnih predelih, kjer nima jelenjad gospodarske upravičenosti, bi jo bilo treba postopno in brezobzirno iztrebiti (škoda po jelenjadi v gozdih, pa tudi na polju postaja tu pa tam neznosna).

Sicer bi bilo ocenjevanje za vso divjad po okoliših pravilnejše in ustrežnejše, toda težje in zamudnejše. Pač pa bi to dobilo bolj znanstveno podlago. Drugo, še težje delo bi bila rajonizacija okolišev po tipih divjadi (rogarjev). To je pesem prihodnjega desetletja.

Omenim naj še lovski kataster. Ta je podlaga in pomoč za ocenjevanje lovišč. Brez njega bi bilo delo ocenjevanja mnogo zamudnejše. Brez stvarnega kata-

stra je kontrola ocenjevalnih podatkov težka, če ne nemogoča. Saj velik del podatkov za ocenjevanje vsebuje kataster. Nič manj težka in odgovorna je izdelava katastra za lovišča. Ta bi moral biti izdelan pred ocenjevanjem — izvzemši podatke o normalnem staležu, če se to nanaša na gospodarsko zmogljivi stalež in katerega določitev je glavna naloga ravno ocenjevanje. Zasedaj morejo lovske družine podati le spolno razmerje divjadi in če je stalež razmerno velik ali majhen.

Na nekatera vprašanja, ki jih zahteva obrazec za izdelavo katastra bodo mnoge družine le težko stvarno odgovorile, najmanj na nekatere podrobnosti, ki kataster zgolj obremenjujejo.

Organizacija in izvedba ocenjevanja lovišč je poglavje zase. Te bežne misli so se mi porodile v zvezi s Kovačev razpravo »O bonitiranju lovišč«, Lovec 1959/11. Upam, da bodo nekaj le pripomogle k pravilnemu reševanju te naloge.

Ing. Mirko Šušteršič

Lovski opravki v juniju

Z junijem se odpre lov na rdečega srnjaka, ki ga v jutranjih urah zalezujemo ali v mraku čakamo, ko izstopa na pašo. V prvi vrsti naj se odstrelje krčljavci in še sivi srnjaki, ki so na videz bolni in zato neprimerni za plemo, oziroma za razplod. Zalaz naj obenem služi tudi za ugotovitev staleža srnjadi, po katerem je uravnati planirani odstrel in spolno razmerje.

Do 15. junija se smejo še streljati ruševci. Vedeti je treba, da ta čas gnezdiijo divji golobi in grlice. Čuvati je njih gnezda in gledati na to, da bo odstrel teh tudi v mesecu juliju zmeren.

Košute se otelē. Mlada srnjad je še vedno v nevarnosti, zato je treba na kratko držati roparice, zlasti pa potepuške pse.

Polje in gozd oživita: fazanke, jerebice, prepelice in divje koši vodijo svoje družinice.

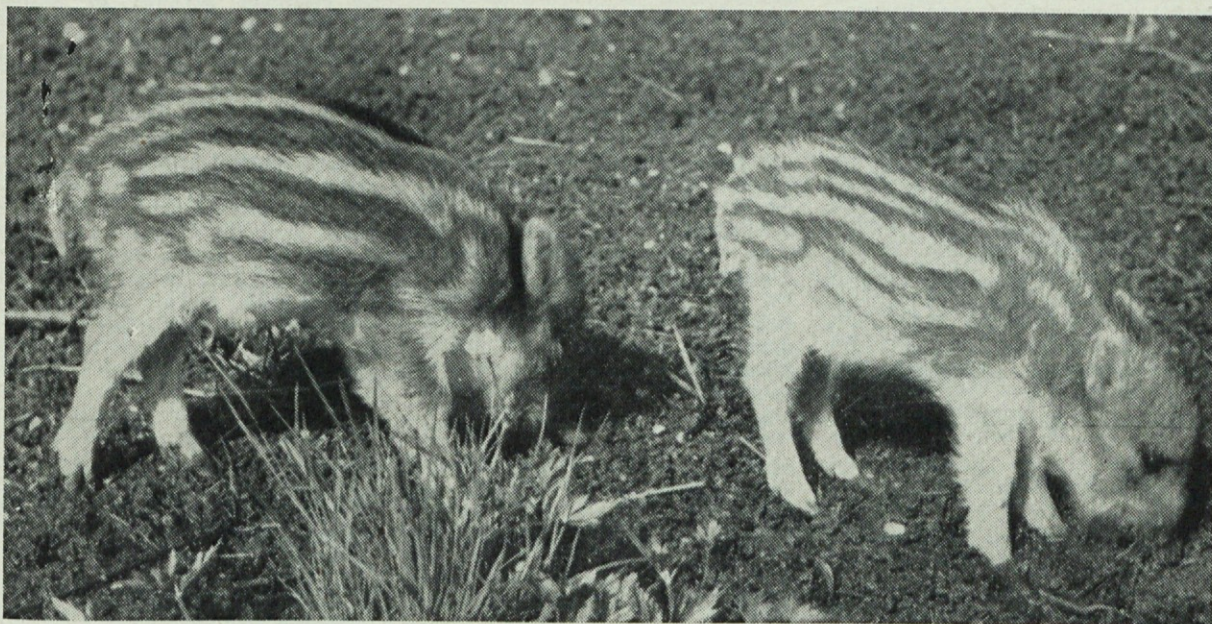
Proti koncu meseca se prične košnja sena, pri tem se mnogo mlade divjadi uniči, zlasti zajčki, pa tudi jerebice in fazani zapadejo kosini ostrini, še več pa kosilnemu stroju. Če je mogoče, naj se travnik pred košnjo preišče z dobrim psom in mlada divjad odstrani.

Po košnji srnjad ne izstopa na travnike, zato sta zalaz in zlasti večerna preža malo uspešna.

Ne pozabi na dobro seno in deteljo za zimsko krmljenje! Tudi za nabiranje češulj in sušenje za isti namen je junij mesec že prav primeren. V novejšem času priporočajo, da se veje ne suše, ampak po načinu kakor trava v silosu shranijo zelene.

Kjer ni vode in če je suho vreme, je treba poskrbeti divjadi tudi za napajališče.

(Po dr. Bevku priredil Miloš Kelih)

Sveto Busić: Mladiči divjih prašičev so pravzaprav prikupne živali

Gonjači — naš lovski naraščaj (posneto na Plavnem)

Vzgoja lovskega naraščaja

Naše lovstvo je v povojnih letih doseglo ogromen napredek, utrdilo nove organizacijske oblike ter hkrati dobilo sodobno družbeno vsebino. Lovske družine so pravilno razumele duha časa, zato že zelo uspešno gospodarijo ter opravljajo pomembno družbeno vlogo. Tu in tam pa še obstajajo notranje slabosti, ki pa jih družine uspešno premagujejo. Tako se nekatere družine, predvsem na podeželju, resno ukvarjajo z vprašanjem, kako okrepiti družino z mladimi, dobrim naraščajem, ki bi bil vsestransko tvoren in sposoben za nadaljnje utrjevanje in razvijanje našega lovstva v skladu s sodobno družbeno stvarnostjo.

Če analiziramo sestav članstva pri nekaterih lovskih družinah, bomo prišli do ugotovitve, da je približno 70 % članov starih nad 40 let in da je v družinah vključene zelo malo mladine. Znano je, da so nekateri starejši lovci rasli in se vzgajali v luči danes že preživelih lovskih razmer in zato danes težje doumejo vsebino našega novega socialističnega lovstva. Takšni primeri se sicer vedno redkejši, vendar pa v neki meri vendarle hromijo delo v družinah, ker je svežega naraščaja sorazmerno le premalo vključenega, da bi lahko onemogočil takšne pojave. Nadalje opazimo, da je v družinah le malo aktivnih članov, ki bi svoj prosti čas posvečali delu v lovišču. To pa je zlasti pereč problem v tistih družinah, ki nimajo poklic-

nega lovskega čuvaja. Res je, da so mnogi lovci zelo zaposleni v službi in izven nje ter ne utegnejo obiskovati lovišč, so pa primeri, ko nekateri lovci kažejo premalo pripravljenosti za delo in premalo lovske zavesti.

Da bi odpravili ali vsaj omilili zgoraj omenjene negativne pojave ter da bi lovske družine kakovostno dosegle še višjo raven, bi se morale v veliko večji meri posvetiti vzgoji mladine, vzgoji lovskega naraščaja, ki naj bi ga sistematično vključevale v lovske vrste.

Povsod opazimo, da društva, organizacije, samoupravni organi in drugi vključujejo v svoje vrste kar največ mladine. Mislim, da je umestno in potrebno, da gre tudi lovska organizacija po tej poti. Dobro bi bilo, da bi lovske družine organizirale mladinske lovske aktivne ter v njih mladince načrtno vzgajale za bodoče lovce. Ako bomo začeli vzgajati dečka s 14 leti, bo v 18 letu starosti gotovo postal dober in pošten lovec. Te mladence pa bomo vzgajali teoretično in praktično, saj imamo zato dovolj možnosti in priložnosti.

Doraščajočemu mlademu lovcu moramo vcepiti ljubezen do narave, ljubezen do divjadi, do vsega s čimer se lovec v naravi srečuje. Mladi lovec pa mora razen tega tudi dobro poznati sedanjí čas in vlogo lovstva v naši družbi.

Jasno je, da bomo lovski naraščaj vzgajali starostni stopnji

primerno, da se bomo posluževali spretnih in ne togih vzgojnih metod ter tako mladino živo zainteresirali za obravnavano snov. Poslužujmo se kar največ nazornosti! Pokažimo mladim zanimive lovske fotografije, lovske trofeje, nagačeno divjad itd. Posredujmo jim razne anekdote in lovske smešnice, da bo strokovna snov lažje prebavljiva! Peljimo mladino v gozd, na lov, na lovske sestanke in povsod tja, kjer je priložnost seznanjati se z lovskim življenjem! Polno je poti in načinov za lovsko vzgojo. Treba se je v stvar samo resno poglobiti in uspehi ne bodo izostali.

Poglejmo, kako vsa ta vprašanja rešuje lovska družina Sentjur pri Celju. Ta družina ima 20 članov in lovišče s približno 4000 ha lovne površine. Večina članov je stara od 40 do 70 let, samo dva sta stara 20 do 30 let in še od teh dveh je eden študent, ki je skoraj vedno v Ljubljani. Odbor je prišel do spoznanja, da bo nujno družino pomladiti in osvežiti z mladimi lovci. Odbor se je odločil, da ustanovi aktiv pionirjev in mladincev-lovcev. Mladinci so se navdušeno prijavljali. Sedaj šteje ta aktiv 15 članov, vendar se novi še vedno prijavljajo. Vsi ti mladi fantje, stari od 13 do 16 let, so pošteni in dobri ter imajo izredno veselje do lovstva. Dobro se zavedajo, da puške še ne smejo nositi; to jih prav nič ne moti. Vedo tudi, da se bodo morali še marsičesa naučiti, preden bodo lahko dali puško na ramo, ko bodo postali pravi lovci. To so resnično prijetni in agilni mladinci in vsi starejši lovci jih imajo radi. Sestajajo se vsak teden. Na teh sestankih jim dva starejša lovca predavata o različnih temah v okviru študijskega programa, ki ga je v ta namen sestavil odbor. O čem vse razpravljajo? O lovskem zakonu, o živaloslovju, o psoslovju, o načinih lova itd. Natančno se pogovarjajo o mejah domače družine, o divjadi, ki je v lovišču, o roparicah, pticah pevkah ter o ostalih posebnostih lovske družine. Skupno prebirajo Lovca in drugo lovsko literaturo. Ves študij je nazoren in pester. Mladinci na vsakem sestanku pripovedujejo svoja doživetja iz lovišča ter poročajo o izvršenih nalogah, ki so jim bile dane. Pri tem jih lovec-vzgojitelj opozarja na nepravilnosti ter pazi, da so poročila resnična. Poleg sestankov pa ti mladinci opravljajo tudi razne naloge v lovišču. Tako so sodelovali pri gradnji voljere, pri izdelavi krmišč, pod nadzor-

stvom starejših lovcev pa krmijo fazane. Pozimi so izdelovali ptičje krmilnice in krmili ptičke. Ob pasji tekmi, ki je bila v družinskem lovišču, so bili vsi navzoči. OLZ jim je dala potrdila o udeležbi, kar jim je seveda zelo ugajalo. Nadalje se od časa do časa udeležujejo tudi lovov, kjer sodelujejo kot gonjači ali pa gredo k strelcem na stojišča. Tako se stvarno spoznavaajo s praktičnim potekom lova ter se na kraju samem seznanjajo z nekaterimi važnimi posebnostmi lova, ki jih mora vedeti vsak lovec. Na poznejših rednih sestankih razpravljajo o morebitnih napakah, ki so jih na lovu sami zagrešili, ali pa morda celo kateri od starejših lovcev.

Lovska družina namerava kupiti dve zračni puški, tako da se bo mladina vadila tudi v streljanju. Družina jim je nabavila tudi lovske klobuke in prav lepo jih je bilo videti na dan republike, ko so se udeležili slovesnega lovskega spreveda skozi šentjurski trg.

Še in še bi lahko pripovedoval o teh mladih tovariših, o zelenem naraščaju. Eno pa lahko rečem. Družini, ki na tak način rešuje problem lovskega naraščaja, je prihodnost zagotovljena. Njeno lovišče, gojitev divjadi in gospodarjenje bodo v dobrih, pravih rokah, kar pa bo hkrati tudi prispevek k splošni izgradnji naše socialistične družbe.

Janez Reuter

Ali »Lovec« zasluži lepšo obleko?

Pravzaprav je žalostno, da moram začeti na razpravo, zakaj početje nekaterih ljudi, ki so pretirano zagledani sami vase, je navadna otročarija. Toda to početje spominja že na vedenje razvajanega paglavca, ki je zažgal lasten dom samo zato, da so potem ljudje govorili o njem.

Kot urednik bi moral imeti poleg dolžnosti, ki so mi v obilni meri naložene, tudi kake pravice. Predvsem bi moral imeti pravico vsklajevati zunanjo obliko in opremo z notranjo vsebino, z notranjo kvaliteto »Lovca« in z duhom časa. To osnovno pravico pa mi poleg drugih pravic nekdaj neupravičeno in samovoljno krati in sicer navzlic temu, da je uredniški odbor moje tozadevne pobude in predloge osvojil kot dobre in potrebne.

Danes menda ni treba več nikomur dokazovati, da je sedanja zunanja oprema »Lovca« nekoliko preveč staromodna in enolična ter da s svojim togim vizuelnim učinkom v veliki meri zmanjšuje notranjo vrednost revije, ki bi morala biti zaradi obravnavanja zelo zanimive tematike privlačna tudi za nelovce. Obleka naredi človeka, pravi pregovor. To isto velja še zlasti za revijalne publikacije. V večini primerov ravno naslovna stran odloči o tem, ali bomo revijo vzeli v roke in jo prebrali, ker nam že prvi pogled nanjo zbudi ugodje, zadovoljstvo in zanimanje. Današnje življenje ima tako silen tempo, da se več ne utegnemo dolgočasiti, ampak si moramo čas za branje dobesedno prikrasti, prav malo verjetno pa je, da bi si kdo jemal čas za

stvar, ki ga odbije že na prvi pogled. Kako čisto drugače bi izgledala naša revija, če bi prinašala na naslovni strani vsakokrat po eno lepo fotografijo značilno naše divjadi ali pa kak drug lovski motiv, ki je značilen za tisti mesec!

Na posvetovanju prosvetnih referentov lovskih družin v Celju sem se prepričal, da je moje gledanje, ki sem ga s skupimi besedami povzel v gornjem odstavku, istovetno z njihovimi zahtevami. Tega spoznanja sem bil takrat zelo vesel in sem ga vesel še danes, tembolj ker tudi od drugod prihajajo glasovi, da sem na pravi poti. Ker pa sem slišal dve ali tri pripombe, da naj bi lovec, ki se vzpenja na skalni vrh in ki je menda postal že nekakšen simbol naše revije, ostal, sem se odločil na kompromis in sicer tako, da bi ta motiv umaknil v levi kot, desni vrhnji kot v izmeri 13 × 17 cm pa bi se vsakokrat izpolnil z lepo lovsko fotografijo. Uredniški odbor me je v toliko dopolnil, da bi moral biti tisk dvobarven. Naročena je bila izdelava osnutka, ki ga je izdelal arhitekt Slavko Balentin. Člani uredniškega odbora in vsi, ki so ta osnutek videli, so se o njem ugodno izrazili, mnogi pa so bili celo navdušeni. Seveda bi takšna oprema »Lovca« nekoliko podražila. Ovitke bi moral biti iz boljšega papirja za umetniški tisk. Odločil sem se za 150 gramski umetniški nadomestek, kar bi izdatke za papir podražilo letno za 280.000 din, dvobarvni tisk ovitka pa bi povečal tiskarske stroške še za 216.000 dinarjev letno, skupaj torej 496

tisoč dinarjev ali okroglo pol milijona letno. To bi bila neznatna podražitev, saj ne bi dosegla niti izdatkov za natis ene številke. Po letošnjem proračunu je za »Lovca« predvidenih 8.269.000 dinarjev, stroški za eno številko znesejo okroglo 689.000 din, celoletni stroški na posameznega člana pa 791 din. S predlaganimi izboljšavami bi se stroški za eno številko zvišali na 730.000 din, oziroma na 876 din ali za 85 din letno na člana. To pa seveda ne bi zahtevalo zvišanja članskega prispevka. Evo kakaj:

V letošnjem proračunu LZ Slovenije smo izdatke za »Lovca« prvič v celoti izdvojili od stroškov za administracijo in upravo. Morali pa bi izdvojiti tudi dohodke, kar bi bilo edino pravilno. Če bi to storili, bi videli, da se »Lovec« pravzaprav sam vzdržuje. Poglejmo! Če vzamemo, da gre od letnega prispevka na člana 800 din za »Lovca«, dobimo (po stanju lovcev-naročnikov ob koncu lanskega lovskogospodarskega leta) od 10.082 članov skupno 8.065.600 dinarjev, od 234 naročnikov nelovcev 197.200 din ter za tiskanje oglasov (čisti dohodek od ene strani in pol ovitka mesečno po 48.000 din) 576.000 dinarjev letno, skupaj torej 8.836.800 dinarjev, kar izdatke za celoletno tiskanje skupaj s predlagano, a zavrnjeno zunanjo opremo »Lovca«, ki bi znesla 8.765.000 din, celo znatno presega. K dohodkom nisem upošteval 2.000.000 din, ki so bili »Lovcu« dodeljeni kot subvencija iz gojitvenega sklada. S to subvencijo pa bi si lahko privoščili celo tisk na finem satiranem papirju, ki bi zahteval nadaljnjo podražitev za 980.000 dinarjev, pa bi nam še dober milijon ostal. Toliko, da ne bo kdo mislil, koliko »Lovec« žre, ali pa, da so bili morda moji predlogi zavrneni zaradi pomanjkanja finančnih sredstev.

Morda bo kdo ugovarjal, češ da od članskega prispevka 1000 dinarjev ni predvidenih 800 din za »Lovca« (saj je 200 din za administracijo, upravo itd. res nekoliko malo). S tem pa bo seveda samo priznal, da se članski prispevek ni zvišal zaradi »Lovca«, marveč zaradi povsem drugih reči.

Zavedam se, da zasedaj pri LZS dokazi kaj malo veljajo, prav malo veljata tudi pamet in pošteno delo, zato si ne delam utvar, da bom s tem člankom svet okoli obrnil. Rad bi samo natočil čistega vina in povedal, da svojega prepričanja ne mislim prodati.

Franci Strle

Kako sem zavaroval gnezda

Bilo je pred leti, v času najzgodnejše košnje sena, proti koncu maja. Šel sem kositi na travnik v ravnini ob večjem potoku, Dravinji. Vroč, jasen dan je bil. Ko že pozno popoldne kosim ob potoku, kjer je bila najlepša trava, mi nenadoma pod koso zafrfota in mi jo odbije kvišku. V tem hipu zagledam jerebico, ki v hrupnem poletu leti čez potok in se usede na drugi strani v travo. Od nje je padlo med letom nekaj peresc. Obstal sem in nisem več zamahnil, vedoč, da tu mora biti gnezdo, sicer bi jerebica ne bila vzdržala take bližine človeka. Komaj sem odkril gnezdo, ki je bilo podsuto s travo. Na gnezdu je bilo repno peresce, zame znak, da je bil s koso zadet le rep, ker je bilo pero gladko odrezano. Očistil sem gnezdo trave. Bilo je v majhni vdrtni, kakih 10 cm pod površino. Tudi to je dajalo upanje, da je jerebica ostala brez večje poškodbe, ker se je z vsem telesom pritisnila in le rep je verjetno molel kvišku ter ga je kosa prijel. Vedeti pa le nisem mogel, kaj je z njo. Jajca so bila cela, le eno vrhnje je bilo počeno in s precejšnjo režo. S počenim jih je bilo 21.

V počenem in tako uničenem jajcu sem našel že precej razvitega kebkca. Ugotovil sem, da manjka do izvalitve samo še nekaj dni. Kaj storiti? Doma nisem imel koklje pritiklavke, ob gnezdu pa trave ni bilo več, ki bi ga za silo prikrivala. Rahlo sem položil jajčka nazaj v gnezdo, kakor so bila, namreč na eni strani malo više naložena. Odprto jajce sem odstranil. Ni bilo več dosti časa, kajti sonce se je bližalo zatonu, jajca pa se kaj hitro prehlade.

Skočil sem k sosedu po orodje in ob vodi nasekal skoraj za dober voz jelševega drevja in vejvja. S količi z rogovilo sem okoli gnezda napravil ograjo, približno 40 × 40 cm in prav toliko visoko. Ograjo, z razmakom količev po 9 cm sem pokril s palčicami, zataknjenimi v rogovile in križno položil še eno vrsto palic, da je bila »streha« trdnjša. Ga sem ograjo dokončaval, se je z druge strani potoka oglašila jerebica s krepkim čir-rik. Sedaj sem vedel, da je živa in delal sem še z večjo vnemo. Na vsako stran ograje ali vrtca sem položil kar cela do 8 cm debela jelševa, neokleščena drevesa in močne, dolge veje, potem pa še povrhu. Pri tem sem pazil, da

je ostal za jerebico možen prihod skozi vejvje do gnezda. Kup je tako narasel 1 m v višino in kakih 8 m v dolžino. Nato sem se odstranil na drugo stran travnika in izza grmovja opazoval, kaj bo. Sonce je zahajalo, ko se je oglašil samec na sosednjem travniku tostran potoka, s prav živim čer-žek, čer-žek. Hip nato pa je prijadral po travi in obstal kakih 10 m od kupa vejvja. Še malo se je oglašil, nato pa se je po kačje zaletel in ostal v vejvju, t. j. v gnezdu. Izpod kupa ga ni bilo več. — Ostal je notri.

Obšlo me je zadovoljstvo, da bi bil zavriskal. Samec je prišel pač tisti čas, ko navadno samico na gnezdu zamenja, da gre ona na pašo. Prav v tem času prilezejo polčki in razne žuželke na že rosno travo. Zatem je preteklo le nekaj minut, legla je tanka meglica in mračilo se je že. Tedaj se je oglašila samica prav tam, kot poprej samec. Nato je prifrčala, se usedla prav na robu, kjer je še stala trava, dobrih 20 korakov od gnezda. Z rahlim žgolenjem jo je samec vabil v gnezdo. Le prav počasi se je bližala sumljivemu kupu vejvja, na vsak korak postajala. Naposled se je ojunačila ter izginila pod kupom. Na mah zatem se je prikazal samec izven kupa in izginil v bližnjo travo. Tam se je še enkrat oglašil in utihnil.

Naslednje jutro sem šel zopet na travnik, saj je ostalo od prejšnjega dne še precej košnje. Najprej sem odkosil še ostanke trave okrog gnezda in nato še travo odgrabil, da bi bil okrog samice popoln mir. Ker skozi vejvje nisem mogel videti, če samica vali, sem se s potोčne strani med vejami po štirih priplazil do gnezda. Samica je mirno vzdržala šum prihoda in mojo bližino. Precej časa sem jo s priprtimi očmi opazoval in videl, da ima poškodovan le rep, kjer je bilo porezanih skoraj polovico peres. Odstranil sem se zaden-sko in na kup dodeval še več vejvja. Proti štirinočcem sem zavaroval gnezdo tako, da sem kup pri tleh na gosto obložil z bodičastim vejvjem, z akacijo, češminom in trnjolico, da je tako nastala pol metra visoka, nepristopna meja. Upal pa sem, da bo jerebičji par to oviro zlahkoto premagoval, ker je imel le pol metra više med vejami skoro neoviran prehod do gnezda. Še isti dan pod večer in tretji dan, ko smo nalagali seno, smo videli,

kako sta se samec in samica zamenjavala pri valjenju.

Na travniku ni bilo kaj več opravka, zato je tudi gnezdo imelo 3 dni popoln mir. Četrty dan sem šel proti večeru zopet pogledat in opazil, da je med tem časom vse listje z vejvja odpadlo, tako da se je lahko videlo skozi ograjo na valečo jerebico. Nasekal sem hrastovega vejvja, ker to listje ne odpade zlahka in ga rahlo naložil na kup, ki je tako narasel nad dva metra visoko. Prav tu je delal potok oster ovinek in prav tod je večkrat travnik preplavljalo. Zato je vsak mimoidoči mislil, da sem z vejvjem napravil zapreko naplavin. Saj se mu še sanjati ni moglo, kaj skriva vejvje. Prav tu se je namreč javna pot cepila na dvoje. Ena od teh je bila s kupom sploh zadelana in potnik je moral v polkrogu naokoli. Ta dan sem opazil samca na gnezdu; kaj ostro vidna je bila rjava »podkev« na sicer svetlih prsih. Bal sem se, da samec ne bo zdržal moje bližine, kakor samica, a strah je bil odveč. Vzdržal je, da sem odstranil nakopičeno listje okoli gnezda, vzdržal celo to, da sem odstranil palico, ki mu je ležala prek hrbta in ki je po nesreči padla nanj, ko sem dolagal vejvje. Vse pa sem delal z močno priprtimi očmi, ker bleska iz človeških oči nobena divjad ne zdrži. Nato sem odšel in prepustil gnezdo svoji usodi, saj bolje ga nisem mogel zavarovati.

Morda bi bil gnezdo vsak dan nadziral, da ni bilo gnezdo od mojega doma celo uro hoda. Tretjo noč po mojem zadnjem obisku je nastala silna burja z nalivom. Nisem mogel spati in brž ko se je zasvitalo, sem pohitel h gnezdu. Toda, če ne bi bilo v ograji, bi ga ne bil našel. Gnezdo je bilo pokrito za pol prsta z usedlino mivke in žagovine. Pod to plastjo je bilo do polovice gnezda praznih jajčnih lupin; eno jajce je ostalo klopotec. Torej se je voda tisto noč le razlila, toda gnezdo je bilo že prazno. Čez potok mi družinica s komaj dva dni starimi kebkci ni mogla uiti. Zato sem jo iskal to stran potoka, po dolgem in počez in se po daljšem času naveličal. Utrujen sem se usedel na nekem zvišenem mestu in razmišljal o tem, kakšne obveznosti si nalaga lovec, ki čuti z naravo. Nenadoma pa mi pogled obvisi na neki točki, ob ne velikem grmu, kakih 15 korakov od mene ter okoli 150 metrov od gnezda. Pod tem grmom je moralo biti mravljišče, a že čisto razkopano. Tu sta čepela stara dva, okoli njiju

pa je kar mrgolelo drobnih kečkov.

Dovolj sem videl. Od nesrečnega zamaha s koso pa do tod se mi je zdela kar dolga in težka pot, a čutil sem hkrati, da sem s pogledom na to idilo kraljevsko poplačan za svoj trud. Zopet sem moral na trebuh in se tako odplaziti, da nisem vznemiril družinice.

Pozneje sem opazil, da se je ta kita jerebic stalno vse leto zadrževala v bližnji okolici bivšega gnezda. Na jesen, ko sem v tem predelu lovil, se je pred menoj nešteto krat dvignila cela kita, a puška mi je ostala na rami, ni se mogla in ne smela oglasiti. Kako bi mogel vendar uničevati svoje varovanke, ki so mi povzročile toliko skrbi in toliko veselja, da sem jih ohranil!

Priporočam lovcem ta način zavarovanja ogroženih gnezd. Saj povsod tam, kjer pri nas gnezdi jerebice, ne manjka jelševja ter drugega večjega grmovja. Morda bi se to obneslo tudi pri fazanih, kar pa še nisem poskusil.

Vsak, kdor bo ogrožena gnezda na opisani način zavaroval, bo videl, da le na tak način ostane gnezdo prikrito vsem nepoklicanim človeškim in živalskim očem.

Karel Furman

Z očetom prvič na lovu

Neke jasne nedelje sem se z očetom odpravil na lov. Oče je bil namreč zvedel, da je v Gaberku lep star srnjak s sivo glavo. Stopila sta na avtobus za Ziri.

V Gaberku naju je čakal lovski čuvaj Janez. Začeli smo se vzpenjati po strmih hribu in slednjič dospeli do kmeta Vovnarja, kjer smo se potni in žejni nekoliko odpočili. Počakali smo 18. ure. Potem smo po naporni poti nadaljevali na čakališče. Čakališče je bilo v gostem grmovju med dvema brezama na vrhu nekakšnega klanca, kjer je bila zelo visoka trava. Čevlje sem imel vlažne in premočene.

Tiho smo sedli. Oče je narezal vej in jih tako zataknil, da je videl vso okolico, srnjak pa njega ne bi mogel zapaziti. Pikali so me komarji in gosto grmičevje. Usedel sem se na suknjič, toda začele so me gristi mravlje. Nisem vedel, kaj bi počel. Minute so se mi zdele kakor ure, tako zelo mi je postalo dolg čas. Nenadoma sem se zagledal v zeleno stvar, ki je lezla po brezovem deblu. Bila je gosenica. Z vejico

sem jo trikrat vrgel z debla, pa je vsakokrat prilezla nazaj. Ta igra se je končala tako, da je oče krcnil gosenico, ki je vsa prestrašena sfrčala v grm, meni pa je od nekoč prifrčala zaušnica.

»Pazi, srnjak!« šepne oče in prepira je bilo konec.

Takoj sem zapazil dve rjavi lisi; vedel sem, da sta to srna in srnjak. Napeto sva ju opazovala z daljnogledom. Nenadoma pa se oče tiho skloni k brezi, se nasloni nanjo, vzame puško in, na moje veliko začudenje, bliskovito ustrelj. Srce mi je zastalo. Oglušujoč pok se je razlegel v dolino. Videl sem, da je dobro zadel. Srnjak je poskočil visoko v zrak in se zgubil v visoki travi.

»Če počasi meriš in mečkaš, ne bo nič,« mi je pojasnil oče, ko sem ga vprašal, zakaj je tako hitro streljal. »Hitro in natančno moraš pomeriti, pa boš zadel.«

Znočilo se je. Tiho smo iskali srnjaka. Slednjič smo našli travo

vso oškropljeno in koščke droba, srnjak sam pa se je bil podrsal v grapo. Dolgo smo ga iskali. Našel ga je čuvaj Janez blizu debele smreke. Iztrebili smo ga. Tam sem prvič videl lovsko čestitko. Janez je stopil k očetu zraven srnjaka, oče pa je snel klobuk. Stisnila sta si roke, nato pa je Janez odlomil smrekovo vejico in jo pomočil v srnjakovo kri ter jo izročil očetu, rekoč: »Lovski blagor!« Oče si je vejico zataknil za klobuk, potem pa odlomil še eno vejico, ki jo je dal srnjaku v gobček.

Srnjaka smo prenesli h kmetu Vovnarju. Ves vznemirjen, vesel in utrujen sem se zavlekel globoko v seno in zaspal.

Zjutraj smo šli spet nazaj na čakališče in čakali. Vstajala je zora. Nenadoma je zapel petelin. Vstajalo je jutro, ptički so začeli peti, srnjaka pa ni bilo nič več.

Andrej Rant, dijak

Izstrelek za gladke zožene cevi

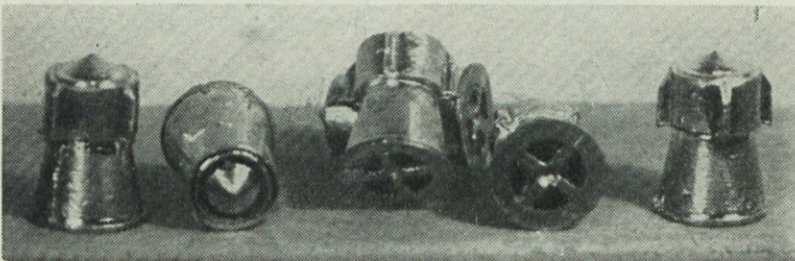
Na tem področju že desetletja ni izšlo kaj novega. Najprej so se lovci posluževali izstrelkov, kot so na primer »frnikule«, takojmenovane »mačje glave« in zatem »Skusche«, že skoraj 30 let pa uporabljajo Stendebakov »Ideal« izstrelke, ki je znotraj votel, in pa »Brenneke« ki je kompaktnější. Vseh treh izstrelkov (v lovskih krogih imenovane »kroglice«) pa so se lovci bali in se jih še boje izstreljevati iz zoženih (chokiranih) cevi, da ne bi razneslo cev v zoženem delu, oziroma ta del zožitve razširilo. Nedavno tega pa je naš znani puškarski strokovnjak tovariš Avgust Smole iz Kranja izumil nov in že vsestransko preizkušen izstrelek za šibrenice, ki ni škodljiv niti za še tako zožene cevi, ima pa tudi še druge prednosti. Svoj izum je tovariš Smole prijavil patentnemu uradu.

Kakšen je ta izstrelek?

Prednji del je šiljast (glej fotografijo), da laže prebije kožo ali les in se zarije globoko v ščetinarja. Na sprednjem delu so 4 peruti, ki vodijo izstrelek točno po sredini cevi in tudi točno držijo smer v zraku. Zadnji del izstrelka je votel s križem za odziv iz tulca in z vodilnim obročem, kakršnega ima tudi idealka. Oboje peruti in obroč se z lahkoto stisnejo pri prehodu skozi zoženi del cevi.

S tem izstrelkom je dosežena večja probojnost, boljši zadetki in kar je predvsem važno, popolna neškodljivost za cevi. Zarobač, s katerim se zarobi s tem izstrelkom napolnjeni tulec, mora imeti izdolbino za šiljasti del, da se ta pri zarobljanju ne poškoduje. J. R.

Opomba uredništva: Znani balistični strokovnjak Ljubiša Ivković je glede zgoraj opisanega izstrelka potrdil, da je zares povsem neškodljiv in nenevaren, ostale opisane lastnosti pa bo še preizkusil.

Takšni so izstrelki za gladke zožene cevi, ki jih je izumil Avgust Smole

ŽIVLJENJE BOBROVEGA RODU

Veša Kvonezin (Siva Sova)

Bobru, temu malemu gozdnemu delavcu, je Kanada izkazala veliko čast, saj ima na svojem grbu poleg javorovega lista tudi bobra. To si je bober zaslužil s svojo marljivostjo, s svojo sposobnostjo prilagoditve in s svojo vztrajnostjo. So to tri posnemanja vredne lastnosti, neizogibne kreposti katerekoli nepremagljive dežele. Bober skrbno gradi svoje bivališče, iz katerega pošilja leto za letom po dva nova člana, ki si poiščeta nova ozemlja, jih preoblikujeta in zboljšujeta na srečo vseh tistih, ki jim je to mar.

Indijanec, ki se sicer preživlja z lovom, prekriža roke, ako gre za bobra. Zaradi bobra so rdečkožci bojevali krvave boje z belci, dokler razvoj civilizacije ni priklical gospodarske krize. Rdečkožec je imel bobre za sebi enake; častil je svoje »male govoreče brate«, ki jih je imenoval »bobrovo ljudstvo«. Še v dandanašnjih izpremenjenih razmerah živijo med indijanskimi plemeni ljudje, ki se ne usedejo za mizo, na kateri se nudi bobrovo meso. Celo prosvetljeni, ki danes prodajajo bobrove kože in jedo njegovo meso, ne dovolijo da bi bobrove kosti metali psom. Vse

neužitne dele, kot so: noge, rep, kosti in drobovina, skrbno zbero in zopet vrnejo tja, od koder izhajajo — vodi.

Značilno za te živali je, da so se pri njih razvile zaradi dolgega, dolgega razvojnega obdobja, zaradi kakršnih si bodi okoliščin duševne sposobnosti do take mere, kakršnih ni mogoče zaslediti pri drugih živalih, zakaj večina živali slepo sledi svojim gonom ali pa navadam; ravna se po določenih življenjskih zakonih brez kakega miselnega sodelovanja. Pri bobru pa so te lastnosti razširjene na preudarnost, na čisto mišljenjsko dejavnost, ki je sicer lastna samo človeku. Kdor se je malo več gibal med to rjavo družino, je prišel do prepričanja, da ima ta do neke mere moč presojanja. Kot dokaz za to se navadno jemlje gradnja njihovih bivališč in jezov, njihova preskrba za zimo. Res, tudi pižmovci gradijo in se preskrbujejo za zimo, prav kakor bobri, toda kje je mogoče v naravi najti bitje, ki bi podrlo drevo v tisto smer, kamor samo želi, bitje, ki ima toliko razumnosti in bi s tolikšno smiselnostjo odbiralo samo tista drevesa, katera je moči lahko in dobro pre-

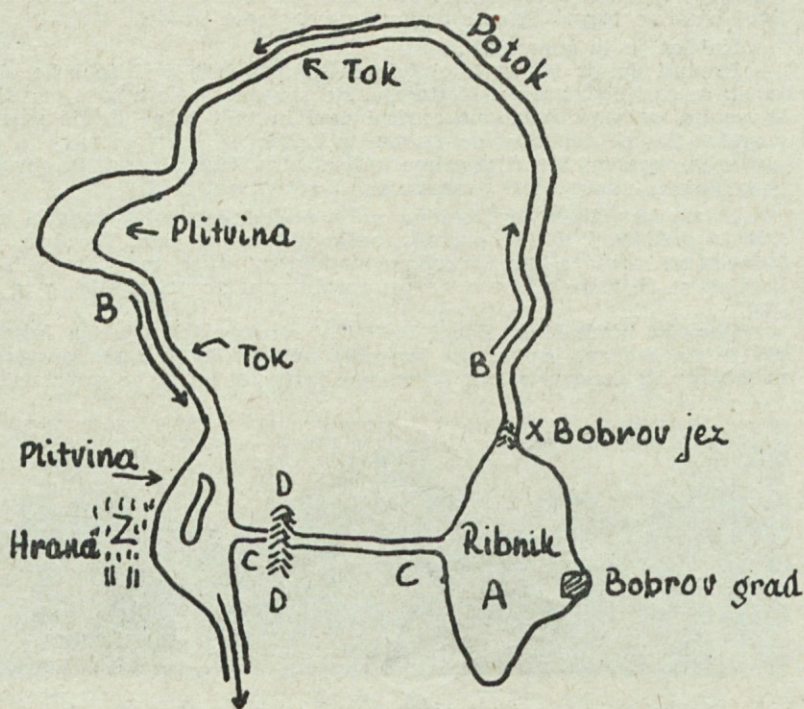
valiti? Zelo, zelo redko najdemo drevesa, ki so jih podrli bobri in so obvisela na drugih. Za takšna drevesa, ki niso padla na tla, so največkrat krivi mladi bobri, zakaj stari razumejo svojo obrt. Res je, da jim njihov nagon narekuje gradnjo nasipa v loku, od kod pa potem spoznanje, da je treba lok tu vzbočiti navzven tam spet navznoter, kakor pač to zahteva vodni pritisk.

Nekaterim udomačenim bobrom ni prav nič prijalo okno v mojem zimskem bivališču, zato so ga skušali zadelati z vsemi mogočimi sredstvi. Očitno so ga imeli za odprtino, katero so imeli navado zadelati. To je bilo tudi pričakovati, toda pri tem so prekoračili meje naravnega gona in prešli v področje načrtnosti, ko so vlačili drva in jih skladali pod okno tako, da je skladovnica segala do okenske police. Na tako zgrajeno ogrado so si postavili svoje ležišče in s tem zadelali okno (na srečo jim je zmanjkalo gradiva, sicer bi ga res povsem zadelali). Nekega dne sem se vrnil v bivališče z vedrom vode. Vrat ni bilo mogoče odpreti in moral sem vedro odložiti, da sem jih odprl. Vstopil sem in radovedno opazoval, kaj se bo zgodilo. Eden izmed bobrov si je znova naložil vrečo, s katero je bila zadelana odprtina na vratih ter oprezno, vendar dovolj krepko pritisnil na vrata in jih znova zadelal. To je poslej še mnogokrat napravil. Nagon? Morda.

Način njihove splošne dejavnosti je ostal v bistvu isti. Kakor pa nista dve vejici v grmu enaki, tako tudi ne zahteva življenje od človeka nič manjšo sposobnost prilagoditve. Tudi bober razume raznolikost pogojev in okoliščin, premaguje težave in rešuje probleme kot človek.

Skica nam kaže ribnik (A), ki ga prav dobro poznam in v katerem živi bobrova družina. Na drugi strani potoka (B) leži na samem bregu bogato obrasla površina, medtem ko neposredno ob plitvem jezeru ne uspeva nič posebnega. Ribnik je bil pri X zajezen.

Razdalja med Z in A znaša približno 200 metrov in težava je bila v tem, da je bilo treba hrano prenesti do ribnika. Pot po potoku je bila predolga in ni bilo priporočljivo gibanje po vsestransko nevarnem področju. Kaj so napravili bobri? Izkopali so

kanal od A do Z. Sicer je do tam brzel tri kilometre dolg potok in je bil pri točki Z seveda veliko nižje kot gladina ribnika. Da bi bil kanal uporabljen, je moral imeti ribnik vanj svoj odtok. Tega so se bobri prav dobro zavedali in da bi se odtoku vode izognili, so skopali kanal C in sicer do D, za nekaj metrov so delo prekinili in ga zopet nadaljevali do potočne struge. Pri D so napravili nasip in tako zadržali odtok zanje tako dragocene vode. Na ta način so lahko neovirano spravljali les do ribnika. Prenašati so ga morali samo čez nasip. Tako so rešili nalogo, ki nikakor ni bila lahka.

Bobrova telesna moč je izredna. Zmore vleči tudi debelo klado, kakršno ne bi mogel človek z rokami premakniti. Da lahko vali žival tako klado, jo zgrabi z nogami najprej na enem koncu, dvigne visoko nad glavo in močno vrže od sebe, nato hiti na drugi konec in naredi prav tako. Nekoč sem videl dve mali živalici, ki sta bili zaposleni z debelim topolovim okleščkom; bil je ogromen, da sem mogel samo še videti bobrova hrbta in glavi. Ubijati v takem trenutku se mi ne zdi drugače, kot če bi za hrbtom streljal na igrajoče se otroke ali pa na neoborožene delavce.

Bober je žival, ki ljubi svoje bivališče. Potuje po deželi, išče potoke in jezera, dokler ne najde prostora, ki mu ustreza za bivališče. Ostane tamkaj in začne graditi. Kadar se končno odloči za naselitev in najde dovolj živeža, kot tudi pogoje, ki omogočajo gradnjo jezua, potem ostane družina leta in leta v tistem kraju. Mladiči v starosti dveh let zapustijo svoje starše in sleherni izmed njih si išče svojo življenjsko družico v drugi družini. Potem si par gradi svoje bivališče in jez ter ostane skupaj do konca življenja, približno petnajst do dvajset let. V starosti treh let dosežejo živali svojo doraslost in tedaj so, če vštujemo rep, nekaj čez meter velike in približno 35 angleških pudov težke. Spomladi skoti samica mladiče, samec jim pa zgradi posebno zgradbo in skrbi za nasip. Starejši mladiči zapustijo domovinski ribnik in gredo za vse poletje na potovanje, potujejo pa vedno v smeri toka. Vrnejo se zopet v mesecu avgustu, da pomagajo pri pripravi za zimo.

Prvi del teh priprav je gradnja jezua. Začenjajo ga pri dnu in ga zvišujejo po potrebi. Glavna naloga jezua je v tem, da si z njim zagotovijo zadostno vodno globino, ker le na ta način ostane hrana

Bober je spodglodal drevo. Zdaj ga bo še »razrezal«, splavil in vgradil (iz knjige Veše Kvonezina)

vso zimo sveža, ne da bi zamrznila. Često navlečejo na zaloge težke zelene krepeli, kar je vse podobno nekakšnemu splavu z živežem, ki je zasidran tesno ob stanovanju in kolikor mogoče pritisnjen pod vodno gladino. Hkrati nudijo ti »splavi« za primer nevarnosti lahko dosegljivo zatočišče.

Za pravilno vrednotenje orjaškega opravila pri gradnji jezua je potrebno vsaj enkrat ogledati si to napravo. Mnogi jezovi so visoki dva in pol metra, osemdeset metrov dolgi in v temelju skoraj dva metra široki. Navzgor se gradnja zožuje tako, da doseže na vodni gladini samo še približno trideset centimetrov širine. Na koncih so jarki pri-

vzdignjeni za primer, če bi pretila nevarnost, da bi zaradi usihanja vode odneslo zaporni material. Dobro premišljena mešanica velikih kamnov daje jezua ob vodni gladini potrebno trdnost. Izkopani so kanali, drevesa v neposredni bližini so podrti in lepo okleščena, »razrezana« do najtežjega kosa, navlečena v vodo in splavljena. Dvignjeno vodno stanje olajšuje delo in, medtem ko bober dela za svojo korist, opravlja tudi za človeka koristen posel.

Že sam bobrov grad je znamenje nagromadenega truda in naporov. Vhod v bivališče je pod vodo. Na »temeljni zid«, ki se z vodno gladino dviga ali pada, so naloženi križem kražem klade in

vrhovi vseh vrst in veličin, kar vse skupaj nudi podobo kupole, ki je približno dva in pol metra visoka in v temelju tri do šest metrov široka. Ta grmada je nametana ne glede na njeno notranjost. Vmesni prostori so izpolnjeni z zemljo. Središče skladovnice pa je izdolbeno iz notranjosti navzven. Živali, ki čepijo okrog vodne odprtine, glodajo nametana debela, da si na ta način napravijo prostor za hrano in prenočišče ob stenah. Ležišča so obložena z dolgimi, kot papir tankimi trskami. Vsak bobber ima svojo posteljo, ki jo tudi čuva. Hrano, ki je spravljena zunaj pod ledom, ločijo od splava z živežem in jo očistijo v prebivališču. Olupljena debela zmečejo zopet skozi stranski vhod, prav tako kot steljo, če je postala preveč vlažna. Poškodbo na jezcu takoj odkrijejo, kajti vsaka izguba vode se takoj pokaže na izhodni odprtini, katere vodna gladina mora biti na isti ravni kot gladina ribnika. Živali si tako ogledajo, kje je poškodba, in stvar uredijo. Kdor hoče imeti lahek lov, poškoduje samo jez in na odprtini nastavi past. Ostalo si lahko mislimo. Živali, ki so zašle v past, se takoj potopijo globlje in ker je past obtežena

s kamnom, morajo ostati pod vodo in utoniti, kar traja približno dvajset minut. Vsekakor žalostno plačilo za koristno in delavno življenje.

V pozni jeseni živali dobro premažejo bivališče z blatom in ilovico. Kdor opazuje to delo, lahko precej točno prerokuje prvo zmrzal.

S to pridnostjo in vztrajnostjo, s tem pogumnim premagovanjem težav, so si bobri priborili — vsaj kar se mene tiče — zaščito za vse večne čase. Ne vem, zakaj naj bi bila dana pravica mojemu toliko hvaljenemu razmišljanju, da bi prezrl nauk, ki ga nudi bobrovo življenje. In ker se okoriščam z njegovo dejavnostjo, tudi ne vem, zakaj naj bi imel še nadalje pravico razdirati njegovo delo in njegov s toliko predanostjo ustvarjeni proizvod. Mnoga leta sem ustvarjal, gradil, nasipaval, marljivo sem znašal svoje zaloge za zimo; povsod okrog so bobri delali isto kakor jaz, ne da bi pri tem slutili, da se nikdar ne smejo veseliti plodov svojega dela.

Se se spominjam, kako sem nekega dne lomil svoj opoldanski kruh ob ognju na obrežju malega planinskega jezera. Poleg mene je ležalo lepo truplo

ravnokar ulovljenega in usmrčenega bobra. Tedaj me je prvič obšel trpek občutek, ko sem videl, kako veter boža dlako mrtvega bobra; prav tako bi ga božal, ako bi še živel in se srečen sončil na obali svojega ribnika, ribnika, ki se bo skoraj spremenil v umazano mlakužo.

Morda si je bobber prav zaradi svojih prebrisanih varnostnih postopkov zapečatil smrtno obsodbo. Njegova premetenost in njegova marljivost, za kar je toliko hvaljen, sta navsezadnje mejna znaka na poti njegovega iztrebljenja. Povsod svetijo svetlo obeljena debela, ki so sveže načeta. Steze, po katerih se spuščajo živali do vode, nudijo idealno prilžnost za nastavljanje pasti. Lahko jim je slediti in jih brez težav usmrtiti v njihovem kanalu. Pri dveh metrih snega je prav lahko ugotoviti, če je bivališče naseljeno ali ne. Treba je samo na vrhu zgradbe odstraniti sneg in odpre se duplina, ki je nastala zaradi toplega izparevanja živali. Tudi skrbno zbrana zaloga hrane je lahko v pogubo živalim.

Prav gotovo zasluži bobber boljše usodo kot to, da mora utoniti v neposredni bližini svojega domovanja in družine. In to vse samo zato, da njegov kožuh zadosti lačnemu žrelu mesta.

To je zgodovina bobrovega rodu, zgodovina, ki bo kmalu imela svoj zaključek. Vse, kar bo ostalo od te nekdanje razširjene bratovščine, je njena podoba na kanadski zastavi. To zveni malone kot zasmeh, zakaj na zastavi je ponazorjena marljivost kanadskega ljudstva, prav tistega ljudstva, ki je bobra ugonabljal z vsemi sredstvi. Nekdanje malo cenjen okras kraljevskim očem, potem predmet čaščenja vse rase, pa zopet vpliven in pomemben za okrožen del zemeljske oble, danes pa begunec, preganjanec, ki ni več v stanju, da bi nadaljeval svoj navajeni posel, ker ga ta samo izdaja. Upa si komaj še jesti, da mu ja ne bi bila kaka nepremišljena kretnja usodna. Skrit v zaklonišča in kote, živeč v umazanih ribnikih in neprehodnih močvirjih, išče zanke, mreže in pasti, da bi se ognil zlu, ki ga namerava zbrisati z obličja zemlje.

Igraje in dobrovoljno, vztrajno in strpno živijo raztreseni ostanke bobrovih kolonij; nekega dne bodo tudi ti postali žrtev človeške pohlepnosti in bo tako, kot da jih nikdar ni bilo. Nastala bo praznina v divjini, ki je ne bo moči popraviti.

Prevedel Martin Mencej

Jože Pukl: Junijska idila

Nekaj opažanj pri odstrelu velike divjadi

Srečen sem, ker sem se valjal v travi,
rože mel, poljuboval žene
in živali nikdar bil po glavi,
ker kot mlajši bratje se mi zde.

Sergej Jesenjin 1924

Ker sem zlasti pri odstrelu jelenjadi marsikaj doživel, videl in zvedel, se mi zdi umestno, da opozorim na razne nepravilnosti pri streljanju na to plemenito divjad zlasti tiste lovce, ki bodo jeseni imeli priložnost loviti jelenjad in divje prašiče. Morda s tem obvarujem kako plemenito žival trpljenja, strelca očitka, da je ravnal nelovsko in končno družinsko blagajno izgube. Često, prečesto se namreč dogaja, da žival zadetek nakaže, teče naprej, prične po nekaj desetih metrih krvaveti iz vstrelne rane, krvavi nekaj sto metrov, nakar kri počasi zmanjka. Sled se v listju porazgubi in se zmeša s sorodnimi, da je niti najboljši pes ne more več razvozljati, zlasti če jo strelec takoj ubere po sledi, namesto da bi primerno dolgo počakal, nato pa začel najprej s psom. Takšni dogodki so pri jelenjadi in divjih prašičih postali že kar pravilo. Jelenjo trofejo strelec še dobi, prej ali slej, ko se žival najde, ker pa je divjačina po večini že nerabna, je družinska blagajna odškodovana za lepe desetisočake. Vprašujem se tudi, če je slučajno najdeno rogovje in odrezano iz že nagnitega trupla še polnovredna lovska trofeja.

Vzrok temu neprijetnemu dogajanju so različni. Prvi je debela jesenska plast tolšče. Le-ta deluje namreč podobno kot notranja gumijasta obloga v bencinskih tankih vojaških avijonov: prestreljeno posodo spet zatesni in dragoceno gorivo ne izteka več. Podobno zapre žilava tolšča velike divjadi vstrelno rano, včasih tudi izstrelno, zlasti če je majhna. V mnogih primerih pa tolšča šibkejšim kroglam, oziroma njihovim delom (na pr. zadnjemu koncu krogel s H plaščem) izstop sploh prepreči. Prestreže jih tik pod kožo in jih često lahko tam otipamo. Tako seveda ni važne krvne sledi, ki je iz vstopne rane vedno šibkejša kot iz izstopne. Vstopna rana krvavi močneje le od krogel z ostrim krožnim robom pri vrhu. Tak rob deluje kot prebijalo, ki poleg nastrelne dlake iz kože ter tolšče pod njo izseka ostro krožni kanal, pa se rana tako teže zapre.

Drugi vzrok je v tem, da veliko divjad marsikod še vedno streljamo podobno kakor zajca — v polnem diru. In celo še slabše, saj se pri zajcu lovec drži razdalje do največ 50 korakov in ve, koliko mora pomeriti predenj. Na jelenjad ali divjega prašiča pa razdalja ni važna, saj je cilj velik in vsaka krogla »huda, najboljša, smrtna.« Res je, da v naših srednjegorskih gozdnatih loviščih težko lovimo brez potiskanja, res je, da nam jelenjad in divji prašič pred puško redko kdaj mirujeta, res pa je tudi, da si tak strel lahko dovoli samo resnično spreten strelec in še to z izredno močno patrono, s kroglo, ki je ne odkloni ali razprši vsaka vejica. Niti najboljši strelec namreč pri strelu divjadi skozi gozd ne more računati na zadetek točno v zaželeno občutljivo mesto. To so mogli in smeli nekdanji avstrijski nadvojvode, ki so podirali na stotine, da, tisoče kosov. Mi pa ne moremo tako, zato ne znamo in torej ne smemo. Saj se ne moremo vaditi niti na gibajoče se tarče. Vendar ne gre lova s potiskanjem prepovedovati, ker velike divjadi iz goste podrasti v naših po vojni prekomerno izsekanih srednjegorskih gozdovih sicer

sploh nikdar ne dobimo ne pred oko, še manj pa pred puško. Odstrela brez pogonov kratkoma ne bi bilo mogoče izpolniti. Visoko inteligentna jelenjad se je naših lovnih metod povrh še naučila, pa se celo na najboljše organiziranih pogonih s potiskanjem čudovito izmaže.

Rad bi ga poznal, ki mi ve za vsak primer ob znani oddaljenosti, hitrosti in smeri brez pomišljanja pravilno odgovoriti, koliko mora pomeriti pred jelena v diru. Primer: Jelen naj teče z 10 metri na sekundo, torej s 36 kilometri na uro, kar za to sijajno žival ni posebna hitrost. Sledil sem košutam z avtomobilom in smo v snopu žarometov dosegli kar 60 kilometrov na uro. Poznam strelca, ki je užgal na jelena v diru na dvestometrsko razdaljo in zadel — v zadnjico, da je žival utekla vsa oblita s krvjo. Držal da je malo pred prsa, je vedel povedati, saj njegova krogla $7 \times 57 R$ je bliskovita, čudovita, smrtna, da le zadene. Ta zelo povprečna krogla rabi na 200 metrov okroglo 3 desetinke sekunde. V tem času se je bil jelen premaknil pri omenjeni hitrosti 10 metrov na sekundo vsaj tri metre, dejansko pa raje še več. Zadetek v zadnji konec je tedaj razložen. Malo osnovnega znanja iz lovske balistike lahko tedaj koristi celo lovskim vseznalcem. Taki strelci so, malo rečeno, nelovski in lovske družine naj bi podobne prekrške, ki jim prinašajo toliko škode, živalim pa toliko trpljenja, primerno kaznovale. Errare humanum est — vsakdo ga lahko polomi, zlasti na lovu. Če pa si kaj zgrešil, sprejmi poduk in grajo disciplinirano.

Strel na veliko divjad naj bi bil dovoljen samo v drncu, ne pa v diru in še to na pametne razdalje. Človek si je prilastil oblast nad vsem živim na zemlji, pa bi se moral z napredkom svoje kulture tudi nasproti divjadi primerno krotiti. Lovu na veliko divjad pri nas še nismo primerno dorasli. Ni čuda, saj se je velika divjad pojavila in postala dostopna večjemu številu lovcem šele po vojni.

Tretji vzrok tiči v puškah in patronah. Mnoge naše puške so dotrajane, municija je za močno veliko divjad prešibka, kroglo so prelahke ali neprimernih konstrukcij. Nemška brošura »Ballistische Leistungen der DWM Jagdbüchsen-Patronen« firme Industrie-Werke Karlsruhe (IWK), znane izdelovalke kvalitetne municije, zlasti raznih prav specialnih patron (n. pr. vom Hofe, Brenneke) odreja lovsko pravične patrone za posamezne vrste divjadi na str. 24 in 25 (glej tabelo na 78. str.). Pri tem uvrsti jelena v isto skupino kot merjasca (s patronami od 7×65 prek $8 \times 57 IS$ do $8 \times 64 S$). Pri prehodu na višjo skupino (patrone $9,3 \times 62$, $9,3 \times 64$, $9,3 \times 74 R$) pa divjega prašiča že izpusti, pač pa uvrsti jelena skupno z losom, medvedom in levom ter afriškim bivolom. Za tem pridejo le še debelokožci. Podobno ugotavljajo navodila znane ameriške firme Winchester »Ammunition Handbook«, da spada njihov jelen elk (vrsta vapiti, po teži nekoliko močnejši od našega) v isto skupino kot los in sivi medved grizli. V Evropi najbolj razširjeno lovsko patrono mauzer (lovska oznaka $8 \times 57 IS$) dopuščajo Američani za to skupino div-

jadi le kot spodnjo mejo moči. Kdor se je kdaj potrudil in si pobleže ogledal ter otipal anatomijo odraslega jelena, te res kraljevske velike divjadi, ta se nad njeno močjo ne čudi. Gorje lovcem, če bi se je jelen zavedal. Videl sem ga, kako se je z odzivom iz globokega snega in to z mesta pognal in prek več kot 2 metra visoke ograje kar zaplaval. Naš srednjegorski jelen je sicer manjši, a fizično trši kot večji, udobneje živeči ravninski jelen.

Takšna so resna mnenja glede patron, temečla na podlagi obširnih statistik. Mi pa streljamo po jelenjadi in divjih prašičih s tem, kar kdo pač premore. Poznam znanega lovca na gamse, ki je hkrati res imeniten strelec, pa se ti pomilovalno nasmehne, ko mu poveš, da je njegova patronica $5,6 \times 52$ R s 4,5 gramsko kroglico (Savage) za divjega prašiča nelovska, strel z njo pa neodgovoren. Vse pač presoja po svojih uspehih zadetkih gamsov in srnjadi. Po tej logiki bi lahko jelenjad streljali kar s flobertovko $5,6$ mm (.22 long rifle), češ saj so tako nekdanj delali tudi poklicni lovci v Borno-vih loviščih nad Tržičem (na krmiščih). Ni treba poudarjati, da je šlo tedaj res za gojitveni odstrel iz skritega zaklonišča s strelom v čelo, ki naj ne bi vznemiril okolice. Sicer pa je flobertovka usmrtila že leva, da o številni drugi divjadi po divjih lovcih in o mnogih človeških žrtvah te male kroglice ne govorimo.

DWM (Deutsche Waffen- und Munitionsfabriken, sedaj Industrierwerke Karlsruhe) priporoča kot lovsko pravične naslednje patrone svoje izdelave:

Patrona:	Divjad:
$5,6 \times 35$ R Vierling .22 Hornet	lisica, veliki petelin, mala divjad
$5,6 \times 52$ R $6,5 \times 54$ Mauser 7×57 R	srnjad
$5,6$ mm Super Express $6,5 \times 57$ Mannlicher Schönauer $6,5 \times 57$ in $6,5 \times 57$ R 7×57 8×56 M. Sch.	srnjad in gams
7×64 in 7×65 R 7 mm Super Express $7,62 \times 63$ (.30-06) 8×57 JS in 8×57 JRS 8×64 in 8×65 R 8×64 S in 8×65 RS	srnjad, gams, damjek jelenjad in divji prašič
$9,3 \times 62$ $9,3 \times 64$ $9,3 \times 74$ R (ne 72 R!)	Velika in veledivjad (jelenjad, los, medved, lev, afriški bivol)
$10,75 \times 68$ $10,75 \times 73$ (.404)	Debelokožci (slon, nosorog)

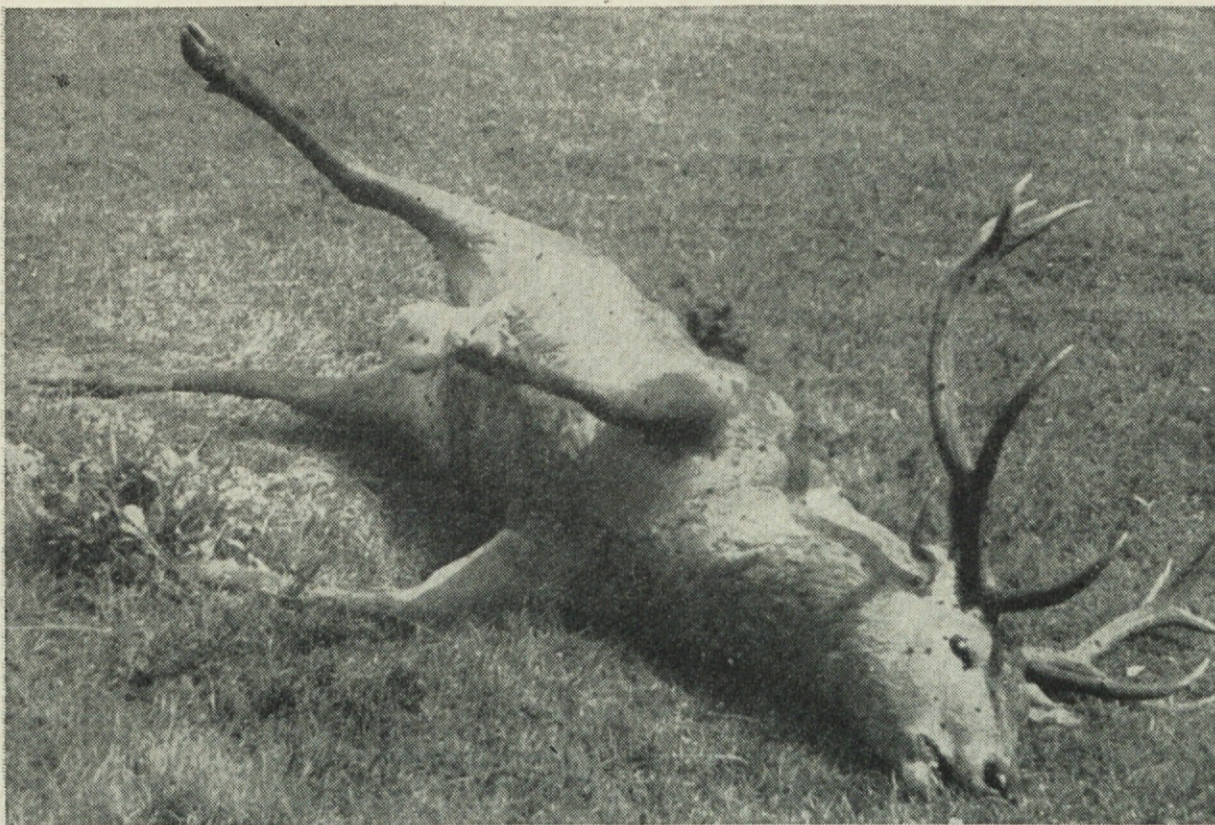
Čas je, da bi tudi naši lovci znanstvena dognanja lovske balistike resno vzeli, da bi jih skušali vsaj razumeti, da bi se odpovedali slepi zaljubljenosti vsak v svojo puško in patrono. Vedeti bi morali, da gre pri presoji obojega upoštevati le povprečne zadetke in povprečne strelce. Izjemni uspehi izjemnega strelca ne smejo biti odločujoče

merilo. Vsaka resna statistika pozna to osnovno pravilo povprečnega rezultata. Ni važno, koliko velike divjadi je komu že obležalo v ognju z nezadostno patrono. Za vestnega lovca in lovsko družino je odločilno to, koliko zastreljene divjadi je ubežalo in žalostno končalo daleč od nastrela. Tudi z zadostno patrono se to lahko primeri, toda tak neuspeh bo izjema, medtem ko je z nezadostno patrono vse ravno obratno: izjema je uspešni strel, ne pa neuspešni.

Največ takšne škode nam povzročata predvsem dve patroni: italijanska patrona $6,5$ mm in lovška patrona 7×57 R, oz. redkejša 7×57 za repetirke. Prva se je razpasla predvsem v krajih, ki so bili pod laško okupacijo. Kratka, lahka in zato priročna italijanska karabinka je močno razširjena. Pozabljamo pa, da je strel s kratko cevjo že sam po sebi netočen, ker so merilne napake čez muho in kobilico nujno večje kot pri dolgi cevi in pa, da je za dober strel težka puška boljša, čeprav je lažja na rami mogoče prijetnejša. Vsi ostrostrelci to dobro vedo in si precizne puške namenoma obteže. Dalje je italijanska in nemška vojaška municija že stara, preležana, neprecizna v izdelavi in zato pri strelu netočna, vsaj po višini. Municija italijanke je podobna patroni $6,5 \times 54$ Mannlicher Schönauer, ki je pač nihče več nima za dovolj močno za streljanje na veliko divjad.

S patrono 7×57 nas je po vojni neodgovorno okužila kranjska puškarna. Ta patrona v nobenem oziru ni uspela. Za srnjad je premočna, za gamsa na velike razdalje premalo razantna, za veliko divjad prešibka, tedaj torej zelo ponesrečen kompromis (glej članek Ljubiše Ivkovića »Univerzalna risanica«, Lovec št. 7/1958, str. 197). Že omenjena nemška brošura firme DWM priznava tako patroni $6,5 \times 54$ M. Sch. kot patroni 7×57 največ gamsa, jelena pa v nobenem primeru ne. Enako razsoja ustrezna brošura druge znane izdelovalnice municije RWS »Munition« (Dynamit-Actien-Gesellschaft, Nürnberg 1955), str. 30, vendar z razliko, da za patrono 7×57 vsaj krogli teže $11,2$ g s H plaščem dopušča strel na jelenjad in divjega prašiča, to pa le na manjše razdalje, torej za zanesljiv strel. Naš lovski koledar 1959, str. 87 te važne omejitve glede oddaljenosti, žal ne navaja. Povrh se H krogla na listju, vejicah itd. prerada razleti, je za strel skozi goščo tedaj nerabna. (Glej tudi članek F. Avčina »Uporabnost raznih lovskih nabojev s kroglo«, Lovec 1955/56, str. 284 in »Še enkrat, težka ali hitra krogla za visoko divjad«, Lovec 57/58, str. 406). S tema dvema patronama in z lovsko kroglo domala nikdar ne dobimo izstrelne rane pri veliki divjadi. Tako nastanejo vse začetkoma opisane nevšečnosti, muke za divjad, razočaranje za strelca in škoda za lovske družine.

Patrona »mauzer« (8×57 IS) v glavnem zadostuje, čeprav naša kragujevačka izdelava še ne ustreza povsem. Pretrde in pregloboko vsajene netilke povzročajo, da strel rad zataji. Krogle teže $12,7$ gramov so sicer moderne, kopija DWM, vendar nekam premehke. Svincu bo treba pridejati več antimona. Tako sem pri strelu sicer slabotnega jelena v mehko videl, da ni bilo izstrela in se je zato dogodilo vse začetkoma opisano. Šele naslednja patrona istega kalibra, to je 8×60 S Magnum z našo kroglo teže $14,7$ gramov res zadostuje, kot trdi Ivković in tisti, ki so pred to vojno opravljali gojitveni odstrel jelenjadi v Vojvodini. Pač pa so inozemski izdelki 8×57 IS, zlasti švicarski s H plaščem, z ostrim robom in z bakreno kapico na višku kvalitete in preciznosti. Izstrel je z njimi domala zanesljiv. Ponavljam pa, da velja za visoko razantno le patrona, ki dá krogli zadetno in ne začetno hitrost nad 750 m/s in da naša velika div-

Divji lovec je lani v lovišču Golo z gladko vojaško kroglo trikrat prestrelil jelena, kronskega deseteraka (enkrat skozi prsni koš, dvakrat pa podolgem s prsne in zadnje strani), žival pa je tekla v breg še skoraj kilometer daleč in šele nato omagala sredi livade. Našli smo ga slučajno in že napihnjene (foto: Vili Breclnik)

jad zahteva teže krogel nad 10 gramov ter zadetne žive sile najmanj 250 kilopondmetrov.

Mauzerice naših lovcev, zlasti kmečkih, so često v zelo slabem stanju. Cevi, večinoma vojaške, so zanemarjene, močno izstreljene v vojni in zato nujno nenatančne. Z nenatančno puško pa ne pričakujemo točnega strela, zlasti ne pri razdalji nad 100 m. Pri vsem tem pa pri nas ni težko dobiti nove cevi mauzer in še poceni so. Nadalje so zapirali teh pušk često preveč namazani z vazelinom, ki v mrazu otrdi, pa strel zataji, kadar je najmanj treba. Žival k takim strelcem pa začuda še posebno rada pride.

Odpiljena, križasto zarezana ali navrtana vojaška krogla nikdar ne more nadomestiti pravilne lovske krogle. Predebeli plašč ji ne dovoli, da bi se v telesu divjadi učinkovito razkosala. Dobrega ima le to, da često predre in napravi vsaj izstrelno rano, čeprav po navadi ni velika. Streljanje kar z gladkimi vojaškimi krogli pa imam za lovski kriminal, ki bi ga morali najstrože prepovedati in preganjati. Strel s tako »humano« kroglo skozi pljuča, trebuh, zlasti pa skozi mišičevje, preboli včasih še človek, jelen in merjasec pa še toliko laže. Dalje je treba omeniti, da strelja vsaka vrsta in serija vojaške municije vsaj po višini drugače. To velja seveda tudi za lovsko municijo. Tako sem letos s patrono 7,62 × 63 (30-06 Springfield) zadel dve košuti prenizko, drugo sem na 120 korakov samo oplazil po koži. Daljnogled sem imel pristreljen za nemško patrono DWM 10,8 gramov, streljal pa sem zaradi gošče na jelenjih lovih s prodorno ameriško 14,3 gramov, ki pa je zaradi

pomanjkanja municije nisem popreje preizkusil. Naknadni preizkus na tarčo je pokazal razliko kar 20 cm nizko. Kdor le more, naj si nabavi vsaj 100 patron iste serije, si pristrelji z njimi puško in strelja vedno s to izbrano municijo. Oskrbljen bo za dolga leta in prihranil si bo čudna in »nerazložljiva« razočaranja. Vsi ostrostrelci in puškarji poznajo ta »fenomen menjave municije«.

Čas je, da lovske in civilne oblasti začno pregledovati ter izločati neustrezno orožje in municijo. Preveč trpljenja za divjad, preveč škode za lovske družine in preveč nevarnosti za strelce tiči v njem. Vesten lovec bo svojo puško pravilno preizkusil vsaj enkrat letno, pred začetkom sezone, predvsem pa po vsakem nerazumljivo ponesrečenem strelu.

Puška na en sam strel zahteva zelo premišljene strelca in česte odpovedi. Prepočasna je za ponovno nabijanje. Repetirke so tu boljše, zlasti ameriške, ki jih pri repetiranju ni treba nesti od lice k pasu. Najboljše so seveda zanesljive polavtomatke, zavajajo pa k prehitremu in nepremišljenemu streljanju, k zanašanju na popravljanje z drugim in z nadaljnjimi strelji. Lovski ultrapravičniki jih marsikje zato odklanjajo. Res je, da spadajo le v roke ljudi, ki so lovsko zeleno dobo že prerasli, starost pa zato še ni merilo. K sreči so polavtomatke pri nas zelo redke.

Še en vzrok slabih uspehov pri lovu na veliko divjad sem opazil. To so merilni daljnogledi in njihove montaže. Marsikdo s kako napako vida sploh ne more pomeriti čez muho in kobilico, pa je prisiljen poseči po merilnem daljnogledu. Pri

nas so še izpred vojne udomačeni standardni daljnogledi s štirikratno povečavo (n. pr. Zeissov zelo cenjeni »Zielvier«, Kahles 4 X, Hensold 4 X). To-liko povečava je za hitri strel v gošči na žival v količkah živahnem gibanju odločno prevelika. Cilj težko ujamemo, le stežka mu sledimo, mimo njega bežečih stebel in debel ne opazimo. Pod daljnogledom pa prav tako ne moremo pomeriti, saj so klasične montaže povečini take, da je odprtina v montažnih nožicah še za mirujoči cilj premajhna. Le kdor ume meriti tako, da ima obe očesi odprti, si lahko s tako puško za silo pomaga. V mraku pa tudi ta metoda odpove.

Odpomoč je različna. Prvič, snemi daljnogled, če si v gošči! Slabovidni bodo ugovarjali. Drugič, napravi si montažo s široko odprtino, najbolje natično po sistemu Sempert-Krieghoff! Protestirali bodo prazni žepi in vsi površneži. Tretjič, nabavi si daljnogled s povečavo ne preko 2,5 krat! Zado-voljni ne bodo strelci na velike daljave in oni šte-vilni s kačo v žepu, ne glede na dejstvo, da smo glede nabavljanja moderne lovske opreme še sila zaostali, vsekakor bolj kot n. pr. v avtomobilizmu.

Temu odpomorejo moderni merilni daljnogledi z najmanjšo povečavo 1 krat, ki so tedaj sploh brez povečave. Tak daljnogled brez povečave za-menja merjenje prek dveh točk (muha in kobilica) z merjenjem prek ene same točke (optična os in križec); popravlja napake vida; zbira svetlobe več, kot je more človeško oko sploh izkoristiti in je tako sila pripraven za strel v mraku; ima široko vidno polje (kar četrtino oddaljenosti), torej omo-goča tedaj tudi strel od blizu in na tekoče cilje (celo na šibrenicah); muha in kobilica pri njem lahko kar odpadeta in montaža je tako kar se da nizka, torej streljanje zelo udobno; kdor zna me-riti z obema očesoma hkrati, bo to mogel tudi skozi daljnogled enkratne povečave z vsemi velikimi prednostmi te metode. Če pa je povečava povrhu še spremenljiva od enkratne navzgor, omogoča strel na velike daljave in pri povečavi od štiri-kratne navzgor tudi razpoznavo divjadi brez ne-rodnih daljnogledov na obe očesi. Zasedaj jih iz-deluje z enkratno pa do štirikratne povečave le nemški Nickel (Physikalisch-Technische Werk-stätten, Marburg i. d. Lahn), z en in pol kratno do pet ali šestkratne povečave pa že več firm. Ko bo optika zmogla povečavo od enkratne do šest-kratne ali celo do osemkratne pri običajni veli-kosti in teži daljnogleda, bo rešen velik problem.

Seveda bo morala biti sprememba od najnižje do najvišje povečave mogoča s hitrim in torej ne pre-velikim zasukom regulirnega obroča ali še bolje kar okularja.

Dandanes smo še zelo daleč od tega, da bi si lahko vsakdo nabavil orožje in municijo, ki mu je potrebna. Imamo pa produkcijo domačih, prav do-brih mauzeric. Tu mislim predvsem na kraguje-vačke, ki imajo nove cevi, ne pa kranjskih z nji-hovimi starimi, le svetlo izčiščenimi vojaškimi cevmi. Domača municija 8 × 57 IS (točen kaliber polj je 7,89 mm, risov pa 8,20 mm) za mauzerice je tudi že zadovoljiva, bo pa še boljša. Ta domači izhod je vse prej ko drag in zasedaj edino lahko dosegljiv. Povrhu je patrona 8 × 57 IS dandanes v vsej Evropi najbolj razširjena in najbolj univer-zalna. Poskrbeti bi bilo treba tudi tedaj le še za kvaliteten merilne daljnogled v omenjenem smi-slu. Dokler ni ustrezajoče domače produkcije, bi morala biti carina nanje minimalna. Ne pozabimo pa, da je patrona mauzer za veliko divjad le pri spodnji meji moči.

Marsikdo bo ob teh ugotovitvah nad svojo ljubljeno, včasih krepko plačano puškico (pol kranj-ske pol boroveljske bokarice 16/7 × 57 kar 105.000 dinarjev brez daljnogleda) razočaran, celo užaljen. Vendar tu ni pomoči. Delovanje puške sloni na zakonih fizike, fizika pa je samo ena, enaka v ve-solju kot na Zemlji. Kdor pa je pravi lovec in nima druge izbire, se bo s svojo nezadostno puško disciplinirano odpovedal marsikateremu strelu, se omejil na strele, kjer sta verjetnost za zadetek in učinek krogle lovske še sprejemljiva. Afriško de-belokožo divjad (slon, nosorog) streljamo iz nepo-sredne bližine, a zato v najobčutljivejša mesta (uho, možgani), ne pa s kakim poltopom kamorkoli iz varne razdalje. Zaradi vrstečih se neuspehov pri streljanju na veliko divjad je marsikateri vestni lovec z nezadostno puško v roki že kar oplašen in se streljati že boji. Seveda tudi tako trpita dru-žinski odstrel in blagajna. Upajmo, da si bo iz zgornjih ugotovitev marsikdo znal poizkati rešitev svojega problema pri strelu na veliko divjad. Kdor hoče loviti na veliko divjad, naj za ta šport tudi nekaj žrtvuje. V primerjavi z lovom v drugih de-želah je pri nas lov takorekoč zastoj in na dvo-rišču za hišo. Naša priznana moderna lovska zaka-nodaja pa bi z ureditvijo nakazanih vprašanj le še pridobila.

France Avčin

Pismo uredništvu

Naš sodelavec Valter Dvoršek iz Celja nam je poslal pismo, v katerem kritično ocenjuje našo re-vijo ter prinaša vrsto predlogov za njen napredek in za večjo popularizacijo lovstva sploh. Na začetku ugotavlja: »Že nekaj številki opažam, da se revija kvalitativno dviguje, ravnotako pa je tudi oblikovno pridobila. Fotografije so kvalitetnejše, uvedenih je nekaj novih rubrik, ki revijo zalo poživijo.« Nadalje se nadeja, da se bo to, da sta v uredništvu zdaj dve profesionalni moči, gotovo poznalo v kvaliteti revije. Tu moramo pripomniti, da je zasedaj v uredništvu samo urednik, četudi je plenum odobril proračun-sko postavko za novinarja-pripravnika.

»Posebej bi se zadržal na 2. številki letošnje re-vije,« nadaljuje tovariš Dvoršek. »Prvikrat sem opazil, da je na strani 42 fotografija Zvoneta Vidica pomaknjena v živ rob. Ali se vam ne zdi, da stran deluje mnogo lepše? To bi bilo treba v prihodnje še bolj prakticirati. Ravnotako bi bilo treba uvesti fotografije, ki bi zasegle del cele strani od roba do

roba. Portret Veše Kvonezina je perfekten; že sama fizionomija daje slutiti pravega lovca. Fotografija na strani 45 iz italijanskega »Gran paradiso« pa je ena najboljših, kar sem jih dozdaj v reviji videl. Kako idealno bi bilo, če bi se takšni posnetki pojav-ljali na naslovnih straneh Lovca... Slovensko lov-stvo ima tradicionalne korenine, vendar se pri naslovni strani kot tudi pri obliki ne bi smeli tako krčevito držati starine. Res je, da zelena barva predstavlja zeleno bratovščino, na reviji pa izgleda zelo neokusno. Naslovne strani bi morale biti pe-strejše, opremljene s fotografijami čez celo stran. Nujno bi bilo na to misliti in naslovno stran me-njati. V tem oziru pač ne bi kazalo krepko vztrajati na pozicijah tradicije, ker revija mora biti sodobna in sodobno opremljena. Takšno revijo bi zelo lahko lansirali v hotele, turistične kraje, saj si ljudje takšnega čtiva zelo želijo.«

Na koncu predlaga tovariš Dvoršek, da bi na naslovni strani razpisali anketo.

Sova

Nekoga večera mi je bratranec prinesel mlado sovo. Bil sem že v postelji. Pravzaprav sem že spal in ko me je bratranec prebudil, sem na prsih začutil nekaj toplega. Vzel sem tisto v roke in videl, da je mlada sova, ljubka mala stvarca, vsa dobesedno zavita v puh. Kako hvaležen sem bil bratrancu za to nenavadno darilo!

»A kje si jo dobil?« sem ga zavzeto vprašal.

»Dečki so našli mlade v zvoniku. Bili sta dve. Staro je nekdo prejšnji dan ustrelil s flobertovko, zato so mladi dve vzeli iz gnezda.« To, kar mi je povedal, je bila že cela zgodovina. Torej sove so vzeli iz gnezda, eno so dali nekemu lovcu, eno pa je zadržal eden izmed dečkov. Ker pa so se dečkovi sostanovalci pritoževali, da ponoči sova ne da miru, jo je fant dal njemu, bratrancu, zdaj pa je sova tu, pri meni.

Sovi sva pripravila bivališče v zapuščenem zajčjem hlevčku. Dokaj veliki in zračni hlevček sva dobro očistila, tla pa posula s suhim potočnim peskom. V hlevčku sva počez pribila še dve palici, da ne bi bilo treba biti sovi samo na tleh. Nazadnje sva v kot postavila še posodo s svežo vodo. S tem je bilo bivališče za sovo pripravljeno. Treba pa je bilo misliti tudi na hrano. Prva so romala v sovin nenasitni želodec jetra, ki jih je imela mati pripravljena za kosilo, pozneje pa sva morala z bratrancem kar pošteno pljuniti v roke, da sva ugodila sovini nenasitnosti. Pričela sva loviti žabe, rake in polže ter vse male živali, za katere sva vedela, da bi njihovo meso utegnilo tektniti najini sovi. Bratranec je bil v tej vnemi še hujši od mene: s pračo je pobijal vrabce in srakoperje ter vneto iskal mišja gnezda.

Ob takšni skrbni negi je sova hitro rastla, z njo pa so rastle razne nevšečnosti. Tako so se stanovalci okoliških hiš pritoževali, da jih sova s svojim skovikanjem ponoči budi iz spanja. To je bilo deloma tudi res. Toda kaj sva hotela. Sedaj, ko sva imela sovo že toliko časa, je res ni kazalo dajati proč ali pa je celo ubiti. Tako je sova ostala, sosedje pa so se počasi pomirili. Da sova ne bi bila preveč osamljena, sem jo sam ali pa v družbi z bratrancem nosil v gozd. Navadno je bilo to v večernih urah po sončnem zahodu. Tam sem potem sovo odložil na kakšno vejo ali na tla, sam pa sem se skril in tako skrit opazoval njeno početje. Ko sem nekoč tudi tako opazoval sovo, je moja pozornost pritegnilo nenavadno sovino obnašanje. Iztegovala je vrat proti bližnjemu drevesu in ježno stopicala. Takoj sem uganil vzrok sovinega vznemirjenja. Na drevesu, proti kateremu je sova gledala, sta bili dve šoji, ki sta hip nato že začeli vreščaje napadati sovo. Na njuno vreščanje je kmalu priletelo še več ptic, ki so na podoben način kot šoji protestirale zoper sovino navzočnost. Nastal je pravi tičji direndaj. Toda zdelo se mi je, da se sova le začudeno ozira okoli sebe, kot da išče stvar, ki je tako razburila pernate prebivalce gozda. Ko je končno le došla, da nenavadna pozornost ptičev velja njej, je samo še zaničevalno zrla na »svojat« in če se je kateri ptičev le preveč približal, je šavsnila za njim; to pa je ptiče le še bolj razburjalo. Prvi sem se vsega naveličal jaz; vzel sem sovo in jo odnesel proti domu, ptiči pa so se še vso pot hudovali za nama.

Še več takšnih in podobnih doživetij je bilo s sovo. Kdo ve, koliko še bi jih bilo, da se nekoč ni pripetil neljub dogodek. Ko jo je bratranec krmil, je kot navadno vzel sovo iz hlevčka ter jo vrgel v zrak. Sovi so se namreč ravno začela razvijati letalna peresa in če si jo vrgel v zrak, je lahko nekaj metrov poletela, to pa ji je zelo godilo. Tokrat pa je njena najljubša zabava postala usodna. Ko jo je bratranec vrgel v zrak, je takoj poletela proti potoku, ki teče poleg hiše, ko pa je bila ravno nad potokom, so ji moči pošle in strmoglavila je v vodo. Voda v potoku pa je prav tiste dni močno narasla in kakorkoli si je bratranec prizadeval, da bi jo rešil, je bilo zaman. Morala je žalostno končati v valovih.

Vsem nam je bilo hudo za sovo, ki nam je naredila toliko veselih trenutkov. Še celo sosedje, ki so se včasih hudovali zaradi nje, so našli zanjo sočutno besedo.

Filip Dolinar

Razvoj rogovja cervidov

s posebnim ozirom na srnjaka (*Capreolus capreolus* L.)

(Nadaljevanje in konec)

4. Nepravilen razvoj rogovja

Moška srnjad in jelenjad je redkokdaj na obeh straneh glave brez rogov. Navzočnost enega samega stebela (enorog) je navadno dedna napaka. Čelni nastavki pa lahko manjkajo. Naravna mulavost se podeduje. Prav redko imajo tudi srne rožičke, kar pa je nepravilnost. Abnormitete (nepravilnosti) rogovja moremo razdeliti v prirojene in v podedovane. Prirojene abnormitete so več ali manj podedovane, zato se v istem lovišču tudi rade ponavljajo. Ker so le čelni nastavki stalni, izvira največ prirojenih abnormitet rogovja od nenormalnega razvoja teh nastavkov. Nadštevilni nastavki nosijo tudi nadštevilske rogove. Ni pa treba, da je abnormalna lega čelnih nastavkov prirojena, ampak je tudi posledica poškodb. S tem pa prihajamo v področje dednih abnormitet.

Prelomi čelnega nastavka

Zaradi preloma čelnih nastavkov in razcepljenega roba nastajajo večdebela rogovja. Ako nastane prelom v času rogove rasti pod mahovnico, potem stebela ob nadaljnji rasti okrnijo in se nji-

hovi vršički obrnejo navzgor. Ako pri prelomu čelnega nastavka pokostnica ni razdrta, se mesta preloma lahko trdno zarastejo z novo nastalim kostnim tkivom. V takem primeru nastane na videz viseči rog. Ako je prelom nastal na popolnoma doraslem in očiščenem rogu, potem povešeni rog ne menja svoje oblike in se razlikuje od nepoškodovanega roga le po nenavadni legi.

Več rogov in njih zraslost

Po več rogov na enem čelnem nastavku nastane s cepljenjem stebela v razvoju nad mahovnico, tako da se ustvarjajo oblike, podobne stebelu. Taka rast lahko nastane v nekem razmaku od rože. Ako so razvojne točke rogov blizu skupaj, da se dotikajo, tedaj nastanejo rože na skupni kostni bazi in zrastejo medsebojno. Tudi spodnji del stebela lahko zraste tako, da je videti, kakor da sta dve zrastle stebli (zrasleka).

Posledice mehaničnih poškodb

Ako je bilo pri prelomu debela pod mahovnico kostno tkivo raztrgano, je lahko vsak odlomek (fragment) izhodišče za novo steblo ali nov paroček. Pri takem prelomu zavzemajo iz svoje lege potisnjena stebela v mahovnici pri svoji nadaljnji rasti smer navzgor, na poškodovanem kraju pa nastanejo mnogokrat pridružena stebela, ki so večinoma, kakor tudi glavno steblo samo, kržljave rasti. Zaradi destrukcije stebela v razvoju nastanejo mnogokrat številna postranska ali prisilna debela. Kadar pa se poškoduje mahovnica, more izliv krvi povzročiti nabrekanje te kože, tu in tam tudi nastajanje večjih, votlih bul. Včasih se naredi takšen mehur na prelomu. Na prelomljenem mestu se v takem primeru ne naredi zarastlina (calus), kakor se sicer pri prelomu kosti.

Kronična vnetja in brazgotine na čelnih nastavkih

nastajajo po mehaničnih silah, škodujejo prehrani rogovja in imajo za posledico raznovrstne zakrnelosti, spojene večkrat z zavito lego stebela. Na ta način je nastal del zavitih in ovnovim podobnih rogov. Borbene poškod-

be na čelnih nastavkih in na čelu, povzročajo tu in tam kronično vnetje pokostnice, tako da nastanejo znane majhne eksostoze (koščeni izrastki). Tuje predmete pod pokostnico more kost na novo prerasti.

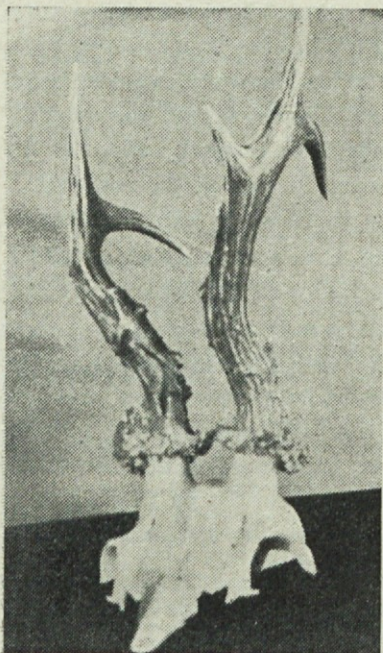
Statični vplivi na obliko rogovja

Kosti skeleta vzdržujejo svojo obliko pod vplivom nategovanja in pritiska mišic, ta vpliv pa pri rasti rogovja poneha. Rogovju manjka tedaj pokostnica (periosteum), ker ne moremo govoriti o pokostnici roga, ki šele nastaja in še ni poroženel. Edino le lastna teža stavlja v skromni meri zahteve po statični ureditvi; narava zatorej dopušča velike razlike v obliki in tipu rogovja in lahko nastanejo nepravilne tvorbe v najširših mejah, ker manjka vsaktera regulacija v delovanju mišičevja. Zaradi pomanjkanja pokostnice je površje rožene kosti hrapavo, ker podkožje (subcutis) mahovnice roga, ko je v razvoju, proizvaja kostno tkivo neenakomerno. Zaradi tega rastejo v mahovnico šiljaste igle in mozolji med krvnimi žilami, ki leže v brazdah.

»Vplivi zemljine privlačnosti (teže) so v notranjem sorazmerju z načinom hoje cervidov; vsak korak daje vsemu trupu in rogovju določen zamah (koleb). Ako je ta izreden, kakor je pri ohromelosti, tedaj rogovi radi močno zakrne« (Ströse). Ako je žival hroma na levi sprednji ali zadnji nogi, tedaj se telesno breme prenese v glavnem na desno sprednjo nogo in rog na tej strani zategadelj zaostaja v rasti (Slika 6, nepravilen desni rog, zarasla rana na sprednji levi nogi). Pa tudi na drugo stran to lahko neugodno deluje, vendar ne v toliki meri, kakor na strani, ki je nenaravno obremenjena s hromostjo. Nepravilna drža glave, na primer po poškodbi na vratu, ovira smer rogove rasti.

Posledice manjkajočih ali poškodovanih mod

»Napačni razvoj mod, ki mnogokrat zaostanejo v trebušni votlini, ali pa izguba mod zaradi hude poškodbe, z ognjenjem ali s kastracijo (skopljenjem), povzročajo pri vseh jelenjih vrstah rast gobavega rogovja, imenovanih gobasto naglavje ali perika« (Ströse). Proces neomejene rasti kože in kostnih delov rogovja je posledica prenehanja notranjega izločanja (sekreta) mod, katerih naloga je, da usmerjajo (regulirajo) rast rogovja. Koža se bujno razrašča v obliki cvetače. Se-

Sl. 6

stavljena je iz najdrobnejših bradavic, ki mnogokrat grade grčasto viseče priveske, pod katerimi se kostno tkivo širi v obliki koral. Lahko se pojavijo tudi vlažni izpuščaji, včasih turi, pa tudi odumiranje kostnih delov v globini. V tur gobaste tvorbe (Perücke) zaležejo poleti muhe-zaplunkarice svoja jajčeca in potem ličinke pospešijo konec s smrtjo.

Posledica razrušene izmene rogovja

Včasih jelenu ne odpade eno steblo ali ne odpade nobeno. Ko potem ob ponovni rasti rogovja proizvodna sila razširja rob, objame stari venec novo zraslo tkivo (dvojni venec). Naknadni rogovi se razporede v obliki kape kakor zvitek bolj ali manj okoli venca starih rogov in večinoma prav močno zakrnevajo. Tako nepravilnost imenujemo »rožni zvitek«. Staro steblo pa lahko postane pozneje v tej kapi gibljivo; celo obračati se more (vrteti). V izrednih primerih se more tako izoblikovano rogovje obdržati tudi tri leta. Takšno odpadlo rogovje so tudi že našli.

Oparjeni (zmrznjeni) vršički rogovja

Ob hudem mrazu utegnejo vršički razvijajočega se rogovja zmrzniti. Otajano tkivo toplokrvev se potem ne more več ohraniti, ker v krvnih žilah nastajajo strnine (trombe). Odmrli deli rogovja ne dozore, temveč se kot temne, porozne konice pred-

časno odrgnejo. Tope, porozne konice paroškov so pozneje videti kakor poogljenjele, ker kostno tkivo, revno z apnom, toda močno preplavljeno s krvjo, pozneje potemni (glej sliko 7. Srnjak je bil ustreljen po ostri zimi 1928/29 v Podkamačniku).

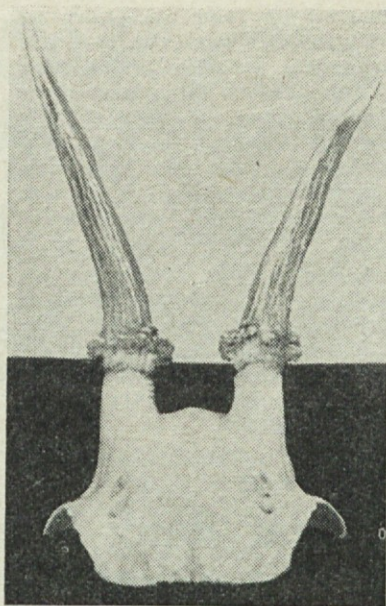
Posledica slabe prehrane

Zaradi nezadostne hrane ali pa motnje v menjavi snovi, trpi tudi rast rogovja. V splošnem je treba divjadi za gradnjo rogovja dovajati s hrano večje množine kalcijevih soli. Na krajih s šotnimi in suhimi, peščenimi tlemi lahko nastaja zaradi hrane, revne z apnom in fosforjem, nepopolno okostenelo rogovje, nepravilnih oblik. To osteomalacično (mehkokostno) rogovje je bogato z organskimi deli tkiva. Pri drgnjenju dobivajo zlasti mnogo rastlinskega barvila in so zato videti črni. Često je ves okostnjak takega rogovja osteomalacičen (mehkokosten).

Ako se apno iz telesne zaloge deloma porabi za zaceljenje prelomljene kosti, nastane takoj oslabitev ali nepravilnost rogovja. Svoj čas so zelo cenili, zbirali in drago plačevali abnormalno rogovje. Danes so te abnormalitete zgubile svojo vrednost, največ zato, ker so nam že znani vzroki njihovega nastanka, pa tudi zato, ker se dajo abnormalitete proizvesti na umeten način. Lovec najbolj ceni rogovje zdravega in krepkega srnjaka ali pa tako, ki po svoji zrelosti in kvaliteti dela tak vtis. Da se morejo po lovskih razstavah doseči objektivne ocene, obstoje za oceno trofej različni obrazci.

5. Odpadanje rogovja

Ko je rog dozorel, oziroma s postopnim strjevanjem dosegel največjo specifično težo, postajajo celice rogovine pod kožo (osteoclaste) večje (mejna črta), a medcelični prostori bolj luknjičavi. Zaradi tega se zveza s čelnim nastavkom od oboda proti sredini vedno bolj rahlja. Končno rog odpade zavoljo lastne teže ali zaradi mehaničnega udarca. Zveza s čelnimi nastavki oziroma mejna brazda je pri prvih rogovih (šilih ali gumbih) v gornji tretjini med bazo (dnom) čelnega nastavka in komaj naznačeno rožo (slika 8. Srnjak šilar, ustreljen konec novembra v Podkamačniku). Pri starejših srnjakih je pa še više, prav pod rožo. Vendar je to individualno (svojsko). Ko je zveza s čelnim nastavkom prekinjena, mrtvi rog odpade, živa kost, čelni nastavek pa ostane. To

Sl. 8

se pravi: Kar je odpadlo, je rog, kar je ostalo na čelni kosti, pa čelni nastavek. Zaključek: Noben delec čelnega nastavka ne odpade z rogom.

Starejši avtorji so bili mnenja, da se čelni nastavki ob vsakoletnem odpadanju rogovja krajšajo, kar pa ne velja. Z lastnim raziskovanjem sem ugotovil, da sta premer in dolžina čelnega nastavka (debelina in višina) individualna za posameznega srnjaka in neodvisna od njegove starosti. Tako že na prej navedenih primerih vidimo, da ima srnjak št. 1, star štiri leta, krajše nastavke (8,5 mm), kakor srnjak št. 2, star 6 let (11 mm). Jasno je, da se čelni nastavki v teku let polagoma debele in ker se hkrati z rastjo čelnih nastavkov debele tudi čelne kosti, to dela vtis, kakor bi postajali čelni nastavki v večji starosti krajši (slika 3, srnjak star 9 let, debelina čelnega nastavka 29 mm, višina 12 mm). Potemtakem ima starejši srnjak debelejšje čelne nastavke v primeri z mlajšimi svoje okolice, višina (dolžina) nastavka pa je individualna.

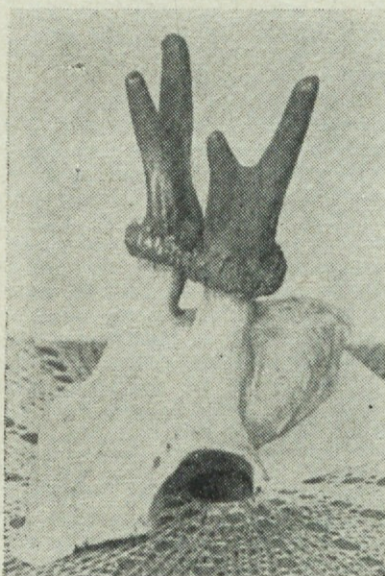
V tej luči je treba gledati razvoj rogovja cervidov.

Kratka vsebina

Na temelju novejšje literature in lastnih raziskavanj avtor dokazuje:

1. Ves organizem cervidov vsebuje proizvodno silo za rast rogov.

2. Po odpadu rogovja prične sila za rast naknadnega rogovja

Sl. 7

delovati ob robu pokostnice na vrhu čelnega nastavka in z naraščanjem prekrije kostno rano s tanko kožico, ki jo imenujemo »rogovo teme«.

3. Pri nadaljnji rasti rogovja prevzame funkcijo pokostnice mahovnica (kosmata koža) s svojim najspodnejšim slojem (subcutis).

4. Dozorevanju ogoljenega rogovja pomaga vitamin D, ki se aktivira s sončnimi žarki. Vitamin D izločuje srnjakov čelni organ z žlezami lojnicami. Pri drgnjenju ob debela prehađa D-vitamin na rogovje.

5. Pod vplivom vitamina D ter ultravioletnih žarkov se rogovje spolni in otrdeva in s tem pridobiva nekaj na teži z delovanjem od zunaj; to pomeni, da se more tudi gola kost zgoščevati, postajati jedrnata (da more rasti).

6. Mera volumna in teža ogoljenega rogovja ni enaka isti meri zrelega rogovja. Zrelejše rogovje je težje.

7. Avtor razlaga nepravilnosti pri rasti rogovja, končno tudi zorenje in odpadanje rogovja, ter predlaga, naj se srnjakove trofeje ocenjujejo po teži in zunanji podobi, ne oziraje se na volumen.

Ing. Zlatko Turkalj

Lazar Raić: Formule i upute za ocenjivanje trofeja

Pred kratkim je izšla iz tiska knjiga Lazarja Raića, znanega strokovnjaka za ocenjevanje lovskih trofej: »Formule in navodila za ocenjevanje trofej«. Knjiga spada v ciklus izdaj »Male lovačke biblioteke«, ki jih izdaja Lovvačka knjiga v Zagrebu.

V obširnem uvodu je avtor obdelal pomen trofeje od predzgodovinske dobe pa do današnjih dni. Temeljito je obdelal tudi lovske razstave na Dunaju leta 1910, v Berlinu 1937 in zadnjo, ki

je bila v Düsseldorfu leta 1954. Nadalje nam je avtor v tej knjižici prikazal razvoj formul za ocenjevanje trofej. Zlasti obširno in zanimivo je obdelal borbo za uveljavitev sedanje mednarodne formule za ocenjevanje jelenjega rogovja in njeno prednost pred Nadlarjevo formulo.

V poglavju »Navodila za ocenjevanje« je avtor lepo in obširno prikazal način ocenjevanja rogovja jelena, damjeka, srnjaka, muflona, kozoroga in gamsjih

rogljev ter merjaščevih čekanov. V naslednjem poglavju je obdelal način ocenjevanja lobanj in posebno tudi kož medveda, volka, risa in divje mačke.

V posebnem poglavju avtor opozarja na napake v navodilih za ocenjevanje v doslej objavljeni literaturi, kar je zlasti važno. Na koncu knjige pa je še kratek hrvaško-nemško-francoski slovar lovskih izrazov in seznam literature.

Ta knjiga je naše doslej najpopolnejše delo s področja ocenjevanja lovskih trofej. Pisana je poljudno in zelo zanimivo ter jo vsem, ki se zanimajo za lov na veliko divjad, toplo priporočamo. Članom komisij za ocenjevanje lovskih trofej pa je ta knjiga nujno potrebna.

Knjiga stane 300 din in se jo lahko naroči pri »Lovački knjigi«, Zagreb, Berislavičeva 9.

V. V.

Mufloni na Solčavskem

Izkazalo se je, da je bila domneva Franca Eržena iz Železne Kaplje pravilna, ko je v neki predlanski številki »Lovca« zapisal, da se je verjetno nekaj muflonov s Koroške preselilo na področje solčavske lovske družine. Res, že predlansko zimo smo jih prvič opazili in sicer eno večjo samico in eno manjšo. Proti koncu aprila lanskega leta pa je starejša povrgla mladiča moškega spola. Neki mladenič je hotel mladiča ugrabiti, toda stara se je takoj pognala skokoma proti njemu, da je moral urnih nog zbežati. Sedaj je ta mladič že kar lep rogaček.

Vidi se, kako je ta žival pametna. Mufloni so si namreč izbrali za prezimovanje najugodnejši predel, kar jih lovišče premore. Lovski čuvaj Ludvik pa skrbi za muflone kot za svoje otroke. Izkazalo se je, da prav radi obiskujejo solnice, za krmišča se pa dosti ne brigajo, kar bi bilo pripisati letošnji ugodni zimi. Spomladi se radi pasejo na spuščениh njivah, poleti pa se klatijo nekoč po goščavah, da jih je zelo redko videti. Ker se držijo tukaj že dve leti, jim priznavamo že popolno domovinsko pravico. Radovedni smo, če bo letos spet kaj prirastka. Če bo prirastek, potem pomeni, da hodijo o paritvi še nazaj, ali pa da plemenjak prihaja na to stran. O tem bomo kmalu na jasnem.

Franč Vršnik

Heinrich Robl: Srnji mladič, star 1 dan

Zamujena priložnost

Raztrgan in hribovit svet med novozgrajeno in idilično lovsko kočo Trojna in Paškim Kozjakom je bil konec januarja prizorišče pogonov na divje prašiče, ki jih je priredila sosednja lovska družina Dobrna. Prijetno lovsko družbo ni prav nič motil neuspeh lova. Nasprotno! Na račun neuspeha nas je bogato zabaval lovski tovariš, ki se je prvokrat udeležil pogona na divje prašiče in ki je sam brez tuje pomoči uprizoril pravi »veseli večer«. Takrat sem sklenil, da ta svet obiščem ob prvi priložnosti in sicer oborožen samo s fotokamero. Privlačeval me je raztrgan svet vrhov in grap, ki nudijo vsakemu fotoamaterju obilico motivov, na tihem pa sem tudi računal, da mi bo mogoče uspelo posneti kako divjad.

Prilika se mi je ponudila že čez štirinajst dni, ko je zapadlo nekaj južnega snega, ki so ga mrzle februarске noči spremenile v pršič. Tako sem se sredi februarja že navsezgodaj vzpenjal po zaledenelih grapah Hudičevega jarka, ter po dveh urah hoda prispel na lovsko kočo Trojna. Od tu se mi je nudil prelesten pogled vzhajajočega sonca, katerega žarki so ravno kar oblivali svet pod menoj. Pri-sojne rebri so bile že popolnoma brez snega, medtem ko je bil na vseh severnih pobočjih svet prekrit s pršičem. Počakal sem, da je sonce popolnoma vzhlo, ter se potem počasi pod severnimi robovi premikal proti Kozjaku, iskajoč motivov, ki so mi med-potoma počasi praznili kamero. Ze dobri dve uri sem gazil po mehkeem pršiču, ko se mi je na nekom robu odprl ravninski svet s fotografsko idiličnim hribčkom na levi in v katerega je ravno-kar posijalo sonce.

Stal sem na poti, ki je rahlo delila hribček na dvoje in iskal primernih motivov še v ravnini, ki je bila na svoji desni strani ostro začrtana z gozdno mejo. Ravno kar sem se bil odločil za posnetek dvojno križajočih se zajčjih sledov, ko sem na ravnini pred seboj v daljavi opazil dvoje premikajočih se točk, ki sta se mi naglo bližali. V prvem trenutku sem pomislil na klateče se pse, to misel pa sem v naslednjem trenutku že opustil, ker sta se mi premikajoči točki toliko približali, da sem lahko razločil dve lisici, ki sta v rahlem drncu tekli proti meni. Nerazumljivo mi je bilo samo to, da je rahel vetrič vlekel od mene naravnost proti njima in bi me morali vse-kakor dobiti v nos ter postati pozorni.

Čakal sem na strelno daljavo s fotoaparatom. Približno na 40 metrov sem prvokrat pritisnil na sprožilno, takoj transportiral, tedaj pa — o, smola, bil je zadnji in šestintrideseti posnetek, lisici pa sta se mi še kar naprej z nizko sklonjenimi smrčki nevzdržema približevali. Na približni daljavi 15 do 20 metrov, se je lisica nenadoma ustavila in že jo je zaskočil lisjak, na popolni čistini, v iskrečem pršiču in ob najbolj idealnih pogojih za fotografiranje. Ljubezenska igra, ki se je odvijala pred mojimi očmi, me je tako presenetila, da se enostavno nisem spomnil vzeti iz torbice drug fotoaparat, ki ga včasih nosim s seboj kot rezervo. Pozneje sem se sicer tudi tega spomnil, vendar se nisem upal premikati. Še pozneje pa sem ugotovil, da bi bil to lahko storil, ker sta bili lisici takrat popolnoma gluhi in slepi. Stal sem popolnoma na prostem dve do tri minute ter opazoval ljubezensko igro. Radoveden sem bil,

kako zverjad reagira, zato sem krepko udaril z gojzerjem po zmrzali in močno zavpil. Takrat sta lisica in lisjak pogledala v smer, kjer sem stal popolnoma nepremično. Lisjak je prav počasi odskočil, prosta lisica pa je v rahlem teku napravila še nekaj korakov na sam rob gozda, kjer jo je lisjak ponovno zaskočil in ljubezenska igra se je začela znova. Takrat bi sicer lahko uporabil drug aparat, vendar pa je bilo gozdno ozadje tako temno, da posnetki ne bi bili uspeli. Ko sem tudi ta drugi prizor nekaj časa mirno opazoval, sem na isti način kot prvič lisici dokončno pregнал.

Ves pod vtisom dogodka sem premišljeval, kako sem zamudil edinstveno priložnost, da bi lahko z navadnim fotoaparatom fotografiral zelo redek primer breznenja zverjadi. Takrat pa sem v daljavi opazil, da se mi bliža že tretja lisica in sicer točno po sledi prvih dveh. Nekoliko pred mestom parjenja pa je zavila lisica nekoliko na levo, ter pred menoj kakih deset metrov ostro krenila nazaj po sledovih prvih dveh in se izgubila v gozdu.

Počasi sem se napotil po poti v gozd, kjer sem pod prvo smreko izmenjal film, med samim menjanjem, pa se je nekaj metrov nad menoj pojavila iz nasprotne strani že četrta lisica, ki je hitela v smeri, kamor so se izgubile prve tri.

Po menjavi filma sem se napotil na plano, ogledoval sledove lisic v svežem pršiču in v mislih obnavljal doživetja. Takrat pa se je v daljavi začelo silovito in ušesa parajoče vreščanje. Vneti se je moral srditi boj za lisico, ki je bil menda tudi krvav, saj se vreščanje ni poleglo še dolgo časa.

Strmi grebeni in grape so bili že za mano, ko sem v Hudičevem jarku, kamor redko posije

sonce, posnel še nekaj zaledenelih mlinov ter bil že v zgodnjih popoldanskih urah doma. Razvit film doma in precejšnja povečava sta mi pokazala, da je posnetek lisic uspel, vendar pa sta fotografirani na takšno daljavo z navadnim fotoaparatom slabo vidni.

Redko naključje breznenja lisic že v prvi polovici februarja in to kar na prostem, običajno se to dogaja v lisičinah, se mi najbrž ne bo nikoli več ponovil. Zamujena priložnost naravnost odličnih svetlobnih pogojev pa

se tudi gotovo ne bo več ponovila. Del tega bi bil verjetno lahko še rešil, če bi bila moja fotokamera opremljena s teleobjektivom. Zamujena je tudi bila izredna priložnost dokumentarne fotografije iz življenja zverjadi.

Slaba volja, ki me je spremljala ves preostali del dneva, pa se še danes ponavlja, kadarkoli se spomnim grebenov Paškega Kozjaka, razritih grap Hudičevega jarka in tega dogodka.

Valter Dvoršek

LOVEC-FOTOAMATER

V zadnji številki »Lovca« je uredništvo obljubilo foto-tečaj in sedaj moram to obljubo izpolniti.

Pri nas imamo več dobrih knjig, ki obravnavajo osnove o fotografiji. Dobro je, če ima vsak fotoamater eno od njih. Iz nje se bo vedno kaj naučil, to tudi potem ko bo že več fotografiranja. Tu, v tem kotičku pa name-ravam obravnavati predvsem fotografijo, ki je v zvezi z lovom in sicer s praktičnimi primeri ter nasveti.

Ob zadnjem obisku na Rižanski farmi bobrov sem napravil nekaj posnetkov mladega, lepega srnjaka, ki se še ni popolnoma udomačil v ogradi. Segel sem po kameri in premišljeval, kaj bo iz tega nastalo: vreme oblačno, že proti večeru, v kameri pa 17/10 DIN-ski film znamke Forte, srnjaček pa zapeljiv, da sem ga vseeno hotel imeti. Vzel sem čas 1/50 sekunde, zaslonko 5,6 in pogumno pritisnil. No, ker je bil srnjaček čisto miren, sem

ga slikal drugič s časom 1/25 sekunde, zaslonka 4 in ... srnjaček je ravno takrat premaknil glavo. Pri razvijanju negativa je bil prvi negativ zaradi kratke osvetlitve zelo prosojen, drugi posnetek pa normalen z rahlo zmaknjeno glavo. Če bi prvega kopiral na papir navadne gradacije, bi bil posnetek siv, neplastičen in brez kontrastov, skratka neuporaben (1. slika). Zato sem ga kopiral na papir trde gradacije, pri čemer sem dobil zadovoljiv rezultat (2. slika). Drugi posnetek (3. slika) je pravilno osvetljen in kopiran na normalnem papirju. Vendar je razlika med 2. in 3. sliko v tem, da ima tretja več odtenkov v vseh tonih.

Dušan Gustinčar

Opomba uredništva: Dobro si oglejte spodnje fotografije in jih primerjajte med seboj, sestavek pa še enkrat pazljivo preberite! Če je kaj nejasnega, takoj napišite pismo uredništvu, da boste dobili pojasnila!

Kamere za fotografiranje divjadi

Mnogi, ki se nameravajo posvetiti fotografiranju divjadi, se sprašujejo, katero kamero bi si nabavili. Tudi v tujini in v tuji lovski literaturi mnogo razpravljajo o tem, kakšna naj bi bila univerzalna kamera za lov, katere kamere bolj ustrezajo temu namenu in katere manj. Morda bo namesto odgovora na to zamotano vprašanje vsaj deloma koristilo tehnično pojasnilo, ki ga daje češki lovski fotoreporter Karel Hajek v svojem delu »Weidmannsheil«, ki nam je s svojimi dosežki v lovski fotografiji gotovo lahko vzor. On pravi: »Uporabljal sem različne fotoaparate: Primaflex, Speedgraphic, Supericon, Rolleiflex, Mentor (zrcalna kamera) in Makina, format 6 × 6 in 6 × 9. Filmi: Panchromatic (višja občutljivost, op. ur.) Agfa, Kodak in Ilford. Dajal sem prednost dolgim teleobjektivom in kratkim goriščnim razdaljam. Nekatero svoje posnetke sem uspel narediti samo zahvaljujoč nagli menjavi objektivu (Bajonettfassung). Najdaljši čas ekspozicije (zvečer, zjutraj ali pa v gozdu) je trajal 1/2 sekunde, najkrajši pa 1/2500 sekunde. Vse brez stativa.«

Uredništvo

OBVESTILO

Vse, ki se zanimajo za lovsko fotografijo, obveščamo, da ni bilo mogoče sklicati ustanovnega običnega zbora Kluba lovcev-fotoamaterjev (prvega posvetovanja), ker so nastale nepredvidene tehnične ovire.

Pripravljalni odbor

1. slika (1. posnetek)

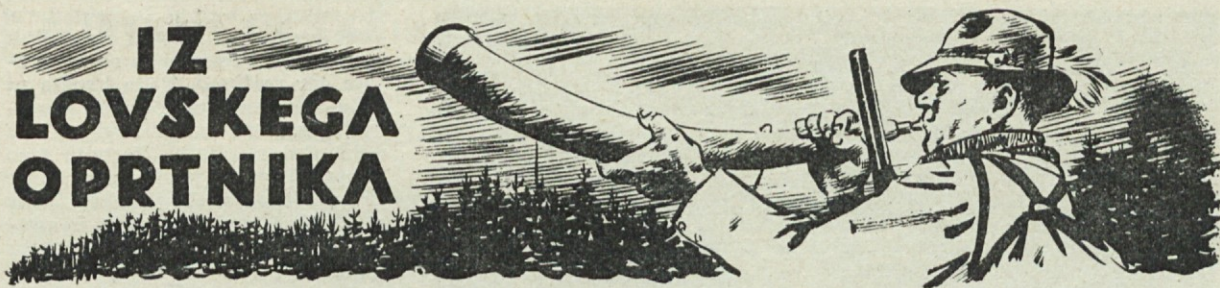

2. slika (1. posnetek)

3. slika (2. posnetek)

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA

Nad lisice

O lovopustu smo šli na obhod po lovišču. Pot nas je vodila mimo osamljene domačije. K hiši smo prišli veseli, pa nas je kmalu minilo, zakaj gospodinja je takoj navalila z besedami, češ to ste mi lovci, puške nosite ponosno na ramah, moje kokoši pa lisica trebi pred vašimi nosovi. Povedala nam je, da ji je lisica v kratkem odnesla 9 kokoši. Rekli smo ji, naj kokoši zapre, mi pa bomo že pazili s puškami. Tu je bil poslej mir, toda lisica si je prebrala »lovišče« — njene žrtve so postale rance. Treba je bilo nujno nekaj ukreniti, da se tej zvitorčki za vedno prepreči gospodarjenje v lovišču.

Z Alojzom Koritnikom, pomožnim lovskim čuvajem, sva se domenila in napravila načrt. Tako sva, jaz s svojim Lilijem, Lojze pa z Rino, odšla nekega dne ogledovat lisičine. Prva lisičina ni kazala znakov življenja, pri drugi pa sva imela kaj videti. Perja je bilo tam za eno blazino, pa kokošje noge ter zajčje in vse-mogoče kosti. Lojze je pregledoval luknje, jaz pa sem pazil, če bi kaj ven skočilo. Našel je tri sveže izhode. V prvega smo spustili Rino, na drugega sem pazil sam, tretjega pa je bil deležen Lili. Ko je Rina prišla v Rov, je bilo slišati cviljenje. Kmalu se je pokazala ven, noseč v gobcu mlado lisico. Čudno se nama je zdelo, da je samo ena. Tedajci začujeva v oddaljenosti kakih 100 do 150 metrov lajež. Prepustil sem Lojzetu varstvo luknje ter se malo oddaljil, da ugotovim, od kod prihaja tisti lajež. Kar nenadoma zagledam kakih 50 metrov stran staro lisico. Časa nisem imel dosti za razmišljanje. Hitro prislonim puško k licu in pritisknem. Nisem prav uspel, ker sem jo bil samo malo popraskal po stegnu. Ko Lili zasliši strel, prihiti in starino pokonča. Rina pa je medtem časom v luknji opravila svoje delo. Pokončala je še dva mladiča.

Veliko je bilo najino veselje, ko sva gledala pred seboj tatico s tremi mladiči. Še večje veselje pa je bilo pri gospodinjini na samotni domačiji, ki nama je natočila pristnega vipavca.

Teodor Pižent

Z enim strelom dva srnjaka

S Stanetom, starešino naše lovske družine Vojkovo, in z lovskim gostom Milošem smo šli v Zatrep na srnjake. Sprva nisimo imeli sreče. Omeniti moram zelo redek primer, saj sem tokrat videl srno s tremi mladiči; tako sem se zagledal v družinico, da bi mi bil srnjak lahko prišel za hrbet, pa ga gotovo ne bi slišal. Miloš je imel še manj sreče, saj razen zajcev ni videl ničesar. Sešla sva se in čakala na

Staneta. Tega pa ni in ni bilo, da sva postajala že kar nestrpna. Takrat pa počí. Radovedna se bližava v smeri, od koder sva strel slišala. Ko sva prišla tja, na veliko presenečenje zagledava Staneta, pred njim pa dva srnjaka. Eden je bil krčljavec, drugi pa zelo lep, kapitalen. Starešina nama je raz obrazu prebral začudenje in začel pripovedovati.

»Čakam, čakam. Po dolgem času zagledam pred seboj petero srnjadi, med njimi le enega srnjaka. Bil sem prepričan, da bo trop prišel mimo, zakaj veter je bil ugoden. Za staro srno je bil srnjak, moj izbranec. Opazoval sem jih z daljnogledom in se odločil. Ko so živali prišle na kakih 50 metrov, sem malo zapisikal in ves tropič obstoji. Gledam, čakam in pritisknem. Vse se razkropi in še si mislim, da sem zgrešil. Približam se nastrelu in skoraj mi je vzelo sapo, ko zagledam pred seboj dva mrtva srnjaka. Prvi je bil zadet v plečih, drugi pa skozi ledvice, v katerih je krogla tudi obtičala...«

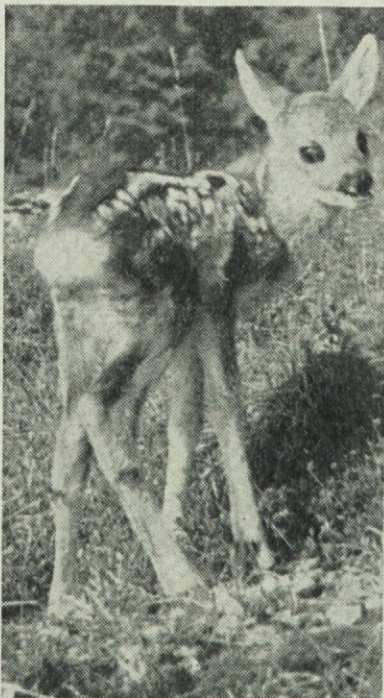
Doživljal sem napisal v opomin, da pozornosti lovcu ni nikoli preveč.

Teodor Pižent

Jerebovo petje spomladi

Prijetno je grelo sonce, ko sva se z lovцем Janezom odpravila na petelina. Jaz sem šele začel petelin in petelina nisem še niti videl niti slišal. Do lovske koče sva z doline imela dobre tri ure hoda. Nahrbtnika sta bila s hrano dobro založena, torej tudi težka, pa nama je vročina kmalu zavezala jezike. Po polurni hoji do gozda nama je pot lil iz vseh luknjic v telesu. Stopala sva po stezici, ki se vije po prisojnem pobočju, ki je vse posejano z rosnim kopinjem in jagodičevjem. Nenadoma pa: »Brrr« in dva jereba, verjetno petelinček in kura, sta se prek jarka speljala v smrekov gozdíč.

Pot se je začela strmo vzpenjati in spet so se nama naramnice nahrbtnikov boleče zarezale

Ivan Mikec: Srnji mladič

Lansko poletje je eden izmed sinov znanega lovca Janeza Levca s Sv. Ane pri Križni gori našel na paši srnjačka s pokvarjeno nogo. Ob skrbni negi Kontelove mame si je srnjaček kmalu opomogel in povsem okrevale. Zdaj je že »pravi« srnjak. Ze lani jeseni so mu zrasli prvi gumbi, ki jih je na zimo odvrigel, nakar mu je zraslo rogovje šestereka, ki ga je sredi aprila že očistil. Mleka ne dobiva več, živi zunaj in odhaja na potepe po mili volji, najde si družbo (nekajkrat je pripeljal tovariša — pravega divjega srnjaka), »domov« pa še vedno rad zahaja

v rame. Veverica je preskočila pot, toda midva se nisva menila zanje. Čez dobre pol ure sva prišla do Bukovskega plazu, kjer sva počivala in si privezala duši. Imela sva krasen razgled na Ribniško dolino, v daljavi pa so se bleščali zasneženi vrhovi Kamniških planin. Že sva hotela pot nadaljevati, kar začujeva iz goščave.

»Cij — ciceri — cici — cuj,« se je oglasilo. In kmalu nato še enkrat.

Z Janezom sva se spogledala in usta so se nama kar sama odprla od začudenja. Da bi jereb pel v aprilu, tega doslej še nisva doživela.

Počakala sva še malo, da je nadebudni vitez utihnil, potem pa sva potihlo nadaljevala pot v petelinovo kraljestvo.

Blaž Krže

Opomba uredništva: Jerebovo petje spomladi ni nobena redkost. V Bosni je celo spomladi dovoljen lov na jereba, ki ga seveda izvajajo na klic. Pri nas je lov na jereba dovoljen samo najesen, to pa nekatere mlade lovce moti, pa mislijo, da jereb drugače ne poje.

Divji prašiči pri Zavodnjah

Od spomladi na poletje lanskega leta so se v lovišču LD Šoštanj—Ravne večkrat pojavili divji prašiči, ki pa so pri nas redki in nestalni. Nekaj hribovskih kmetov se je pritožilo, da jim bodo črnuharji vso pšenico uničili, zato sem začel stalno nadzirati tiste predele; največkrat seveda zjutraj in zvečer, čakal pa sem tudi ponoči pri mesečini. Tako sem ugotovil, kje se najpogosteje zadržujejo. Izbrali so si bili najbolj nepristopen, z mlado in gosto kulturo zaraščen gozd, kjer so se lahko tudi v vročih dneh kaluzili.

Neki večer, bilo je že pozno, sem jih opazil na njivi, ki je bila zasajena s pšenico. Skozi daljnogled sem ugotovil tri črne gmote, ki so pridno uničevale posevek. Hitro sem kar ponoči mobiliziral tri najbližje lovce in sedem gonjačev, tako da smo šli že pred svitom v tisti predel lovišča. Z njive so jo prašiči ravno ob našem prihodu pobrisali. Takoj smo zastavili stojišča, gonjači pa so pognali po grmovju. In res,

čez nekaj minut jo že primahata dva črnuha k Francu na kakih 40 metrov. Franc si je zbral večjega ter pritisnil. Toda krogla ni hotela iz cevi, on pa kot pravičen lovec, iz druge cevi ni niti poizkušal streljati. (Pozneje smo ugotovili, da je imel v cevi samo svinec, kroglo »Brenneke«, brez smodnika). Tako so nam jo prašiči iz prvega pogona zribali brez strele. Mi hitro za njimi v drugi pogon. Ta je bil najbolj živ in glasen, kar sem jih doživel. To je bilo vika in krika, treskanja in udarjanja po deblih, zakaj gonjač Jože, smrten sovražnik divjih prašičev, je bil svoja dva tovariša prepričal, da je najvarneje goniti s sekiro.

Kmalu je na stojišču, kamor sem postavil Anzo, odjeknil strel in nato še drugi. Nedaleč od njega je obležala kar lepa svinja. K meni je prišel mladič, ki pa sem mu prizanesel, ker sem pričakoval merjaščka. Franc je imel spet smolo, ker je ravno takrat menjal stojišče.

Ob koncu smo se zbrali pri Anzi. Ob podaritvi zelene vejice smo mu iskreno čestitali, ker je uplenil prvega prašiča v našem lovišču. Vsi smo bili veseli, le Jože se je venomer jezil, češ da bo »črne hudiče« kar s sekiro.

Vinko Medved

Napadalna pižmovka

Lovro Kirbiš je šel 6. marca ob 22. uri po Prešernovi ulici v Ljubljani in sicer proti železniški postaji. Blizu podjetja »Petrol« pa se mu zapodi pod noge žival, ki je skočila iz žive meje. Bila je pižmovka, ki se je vedno znova zaganjala pod noge in napadala. Lovro se je začel braniti in udrihati po njej z aktovko, ki jo je imel v rokah. Toda od strahu in zmedenosti ob nepričakovanem napadu, mu je aktovka padla z rok. Ko se je sklonil in aktovko hotel pobrati, je žival urno skočila proti njemu in se mu zagrizla v roko. Ostre zobe je tako močno zasadila v meso, da se je ni mogel otrestiti, marveč mu je obvisela na roki. Močno je zamahnil ob tla, z nogo stopil na njeno glavo in jo pokončal.

S hrabro, a premagano napadalko se je napotil naprej proti železniški postaji. Ko je dežurni miličnik opazil, da mu roka krvavi, ga je na to opozoril ter ga odpeljal v ambulanto. Od tu je bil takoj odpeljan z rešilnim avtom v ljubljansko polikliniko, kjer so mu nudili prvo pomoč, zaradi ugriza pižmovke pa je moral dobiti pet injekcij zoper steklino.

J. K.

RAZGOVOR S SEDEMDESETLETNIKOM

Janez Pestotnik, dolgoletni odbornik SLD in Lovske zadruge, je 15. aprila praznoval sedemdesetletnico. Kljub precejšnji starosti je tovariš Pestotnik na nekaterih področjih lovskega udejstvovanja še vedno zelo aktiven in krepko korači z duhom časa. Nedavno tega smo ga obiskali in mu zastavili nekaj vprašanj. Prvo je bilo, kaj misli o razvoju sodobnega slovenskega lovstva.

»Razvoj našega lovstva odlično kaže,« je zavzel povzel. »Včasih je bilo čisto drugače, vse je bilo odvisno večidel od vsakega posameznika in njegove volje.«

Tovariš Pestotnik je posegel nazaj v medvojni čas. Z lovom se je začel intenzivno ukvarjati po prvi svetovni vojni. Tedaj je vzel v zakup nekatera lovišča na južnih pobočjih Menine planine. Spočetka se je izživljal v neutешljivem hrepenenju po streljanju, kmalu pa se je tega nasitil in se zavedel gojiteljskega čuta, zakaj bil je dobra natura. Čutil je z divjadjo, čutil pa je tudi s preprostim in siromašnim ljudstvom, ki mu je kot veterinar v tiskah vedno priskočil na pomoč. Zato so ga Tuhinjčani zelo cenili. Pravili so mu »stric«, njegovi koči pa »Stričeva koča«.

»Sedanji način lovskega gospodarjenja,« je nadaljeval jubilant, »se je v praksi obnesel v veliki večini družin. Divjad se počasi popravlja številčno in kakovostno. Pač pa se mi zdi, da so kmetje postali nekoliko preveč zahtevni glede povrnitve škode po divjadi. Treba bi bilo ustvariti večje soglasje med lovci, kmeti in gozdarji.«

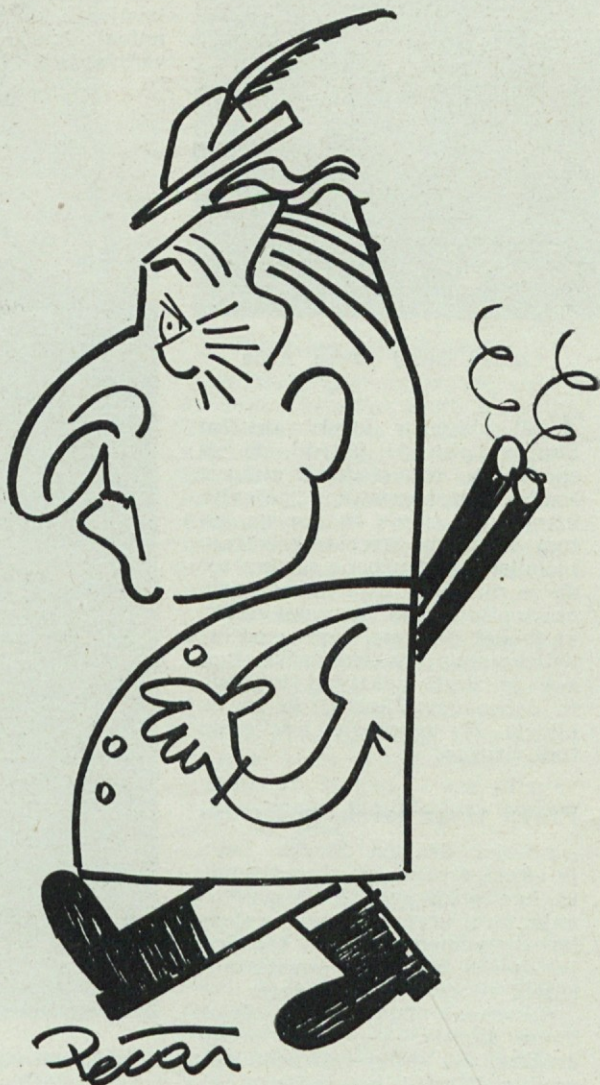
Ker je letos minilo 30 let, kar obstoja Lovska zadruge, in ker ste dolgo njen odbornik, bi morda povedali še nekaj o njenem pomenu in problemih!

»Lovska zadruge je nujno potrebna; prvič, da regulira cene, drugič, za prodajo divjačine, ki poprej ni imela pravega kupca, in tretjič, da pri skrbi devize za nabavo lovske municije in drugih lovsko-športnih potrebščin. Kožuhošina je poprej šla po krivih poteh v tujino in tudi ni imela prave cene. Pa še več drugih razlogov je, ki pričajo, da imajo lovci od Lovske zadruge velike koristi. Poudariti pa je treba dejstvo, da imamo zelo dobrega predsednika, ki je izveden v svojem poslu; je komercialist, zna več jezikov in je odličen organizator. Pač pa je problem, kdo ga bo nadomestil, če slučajno huje oboli.«

Se besedo, dve o naši reviji!

»Lovec ni slab in je v dobrih rokah. Uredniški odbor pa bi moral pritegniti k reviji širši krog sodelavcev, predvsem izkušenih in dobrih lovcev, ki bi jih bilo treba seveda usmerjati in inštruirati, zakaj urednik brez dobrih sodelavcev ne more storiti mnogo. Za urednika pa se mi zdi, da je važno, da tekočo problematiko sproti rešuje.«

To je naš razgovor, naš portret... S. F.

Gromovnik s Frate

Lovski čuvaj Janez Ažbe

Tudi obisk v lovski družini Škofja Loka je potrdil, da se spodaj, v neposrednem stiku z lovsko problematiko pojavlja marsikaj dobrega in novega, da tudi v lovstvo krepko prodirajo socialistične družbene prvine ter da je marsikaj tega novega celo prestopilo splošni razvojni okvir, ki je dal našemu lovstvu socialistično smer. Namen naših obiskov je zlasti odkrivati to novo in dobro osvetljevati, da se bo hitreje in uspešneje uveljavilo tudi drugod.

Prava vloga lovskega čuvaja

Lovska družina Škofja Loka je edina družina na Gorenjskem, ki ima poklicnega lovskega čuvaja, torej urejeno čuvajsko službo. Še pomembneje od tega pa je, da so lovskemu čuvaju namenili njegovo pravo vlogo.

»Lovskega čuvaja,« je dejal Stane Bernik, starešina lovske družine, »so doslej večinoma povsod pojmovali kot človeka, ki mora gostom nositi nahrbtnike. Mi vlogo in pomen lovskega ču-

Obisk v lovski družini

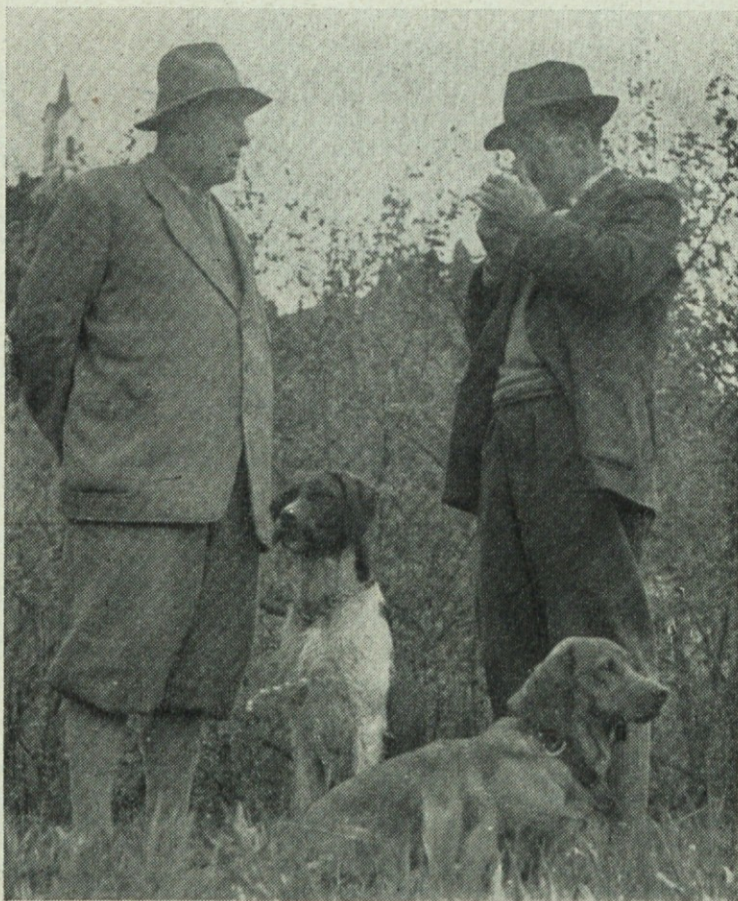
vaja povsem drugače pojmuje, pojmuje ga predvsem kot lovsko-strokovno moč, kot strokovnega svetovalca upravnega odbora lovske družine.«

To pojmovanje je dobilo svoj poudarek tudi v osnutku družinskega poslovnika, ki ga je okrajna zveza sprejela kot okvirni vzorec za vse družine. Po tem poslovníku so dolžnosti in pravice lovskega čuvaja takole formulirane: »Lovskega čuvaja mora upravni odbor vabiti na vse seje in posvete; lovski čuvaj lahko brez posebnega dovoljenja opravi odstrel divjadi, ki kaže znake močne degeneracije, akutne bolezni ali poškodbe; upravni odbor lahko pooblasti čuvaja za izvajanje določenih samostojnih nalog; lovski čuvaj skrbi za vzdrževanje lovskih naprav; lov-

ski čuvaj mora strokovno pripraviti in voditi skupne love; lovski čuvaj stavlja upravnemu odboru predloge za izvajanje odobrenega odstrela parkljaste divjadi in petelinov, krajevno in številčno.«

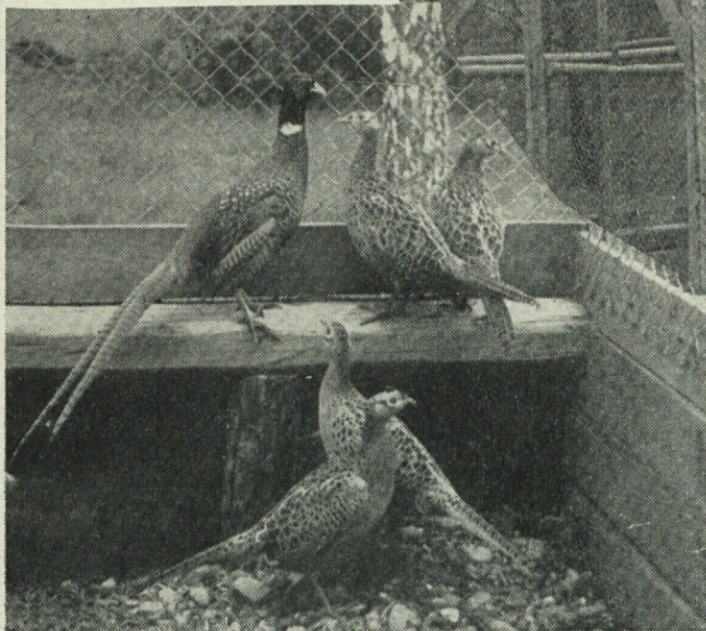
Morda bo kdo dejal, češ kaj bi govorili o vlogi in dolžnostih lovskega čuvaja, ko pa je poglavitni problem, kje najti finančna sredstva za čuvajsko službo. Tudi jaz sem pomislil na to.

»To je res problem, ki ga bo treba rešiti, kajti mislim,« je nadaljeval tovariš Bernik, »da so lovske družine prav tako upravičene do subvencije iz gozdnega sklada kot Gojitvena lovišča. Predvsem pa problem čuvajske službe lahko rešijo le številčno močne družine, kajti le v takih družinah se uspešno uve-

Nemalo zanimiv je bil razgovor z nadaleč znanim škofjeloškim lovcom Ivanom Hafnerjem, ki slovi zlasti kot odličen dreser lovskih psov, ter Julijem Margučem, gospodarjem družine. Vidimo ju na zgornji fotografiji, hkrati pa tudi njuna psa

Škofja Loka

Voljera, ki so jo rano spomladi izgotovili škofjeloški lovci, je že oživila in že daje fazanja jajca (zgoraj in levo). Postavili so jo na zemljišče lovca Jožeta Detele, plačali pa so le mrežo in strokovno delo, les so dobili zastonj, ostala dela pa je v glavnem opravil lovski čuvaj, tako da je šlo iz družinske blagajne le 32 000 din.

ljavlja načelo, da se mora izkupiček od uplenjene divjadi vrniti v lovišče, pa tudi naloge in bremena je lažje porazdeliti.»

V lovski družini je včlanjenih 41 lovcev, v pretežni večini domačinov. Članarina 250 din mesečno ali letno 3000 din.

Zanimala me je še osebnost lovskega čuvaja. To je Janez Ažbe. Predvsem je odličen strellec ter dober poznavalec divjadi in lovišča. Vprašal sem ga, kaj mu dela največ preglavic.

»Potepuški psi in mačke,« je odvrnil. »Tukajšnji kmetje imajo po dva ali celo po več psov, zvečine volčjakov. Ti psi niti niso vsi prijavljeni in ni nikogar, ki bi napravil tozadeven red. Divjega lova ni. Tudi lisic ni. Lani sem bil pobral 3 gnezda lisic. Pač pa so se menda kune spet nekoliko razmnožile. 1956. leta smo pokončali 18 kun in stalež petelinov se je takoj popravil.«

»Kaj pa delo v lovišču?«

»Tega je vedno dovolj. Štirinajst dni sem delal samo solnice, zdaj jih je 115.«

Izredno dober stalež srnjadi in gamsov

Zanimiv je bil razgovor z gospodarjem lovske družine. To je Julij Marguč.

»Na Lubniku imamo čez 60 gamsov gošarjev,« je dejal. »Za

tako majhen predel je to izredno dober stalež, kar potrjuje tudi to, da sta se dve skupini gamsov preselili, ena na Tošč in ena na Hom. Tolikšen stalež smo dosegli z dolgoletno zaščito. Letos smo že planirali odstrel gamsov, pač pa smo koloniji na Homu in Tošču povsem zaščitili.«

»Kaj pa srnjad?«

»Srnjadi je čez 400. Lani bi morali po odstrelnem načrtu odstreliti 73 srnjadi. Srnjakov je bilo odstreljenih 32, torej vsi, od tega pa je le eden dobil rdečo piko, srn in mladičev pa je bilo odstreljenih samo 17, od tega jih je lovski čuvaj odstrelil šestero.«

Torej problem, ki se pojavlja v mnogih družinah, da namreč srnjaki padejo vsi, srn pa komaj polovico. Tu bo treba nekaj ukreniti, ker bo sicer pravilno spolno razmerje porušeno.

»Težimo za tem,« je nadaljeval tovariš Marguč, »da kar največ uplenjene divjadi vnovčimo po gospodarskih cenah. Od letos naprej bo vsak član lahko dobil največ enega gamsa in eno srno po ceni 150 din za kg izterbljene divjadi, vse ostalo se proda Lovski zadrugi, poprej pa je lahko dobil po dvojce srnjadi in po dva gamsa.«

Ta težnja je gotovo pozitivna. So pa uvedli še eno novost. Lov na parkljasto divjad (razen divjega prašiča) in petelina je dovo-

ljen samo z lovno dovolilnico, tako da imajo o odstrelu popolno evidenco.

Naseljevanje fazanov

Ugodni pogoji za fazane so v spodnjem delu Poljanske in spodnjem delu Selške doline. Že nekaj let se trudijo, da bi se fazan razširil v te predele. V ta namen so ukrenili naslednje: zaščitili so takoimenovani »Prod«, kamor zahaja samo lovski čuvaj, valijo pod kokljami in pa postavili so lastno voljero.

»Računamo, da bo voljera dajala letno 200 jajc, 100 jajc pa bomo dobili od drugod.«

»Kdaj mislite, da bosta obe ti dve dolini že polni fazanov?«

»Čez kaki dve leti. Potem bo za naše lovce dovolj fazanov.«

Dobri so, tu jim ni kaj prigovariti, ampak jih stavimo lahko samo za zgled.

Kaj pa divji prašiči?

Povedali so mi, da imajo tudi precejšen stalež divjih prašičev. Okoli 30 jih je. To se pozna tudi na škodi, ki so jo lani izplačali za 148 000 din. Bila je to spomladanska škoda. Ker pa je bila lanska jesen bogata gozdnih plov, letošnje pomladi prašiči še niso povzročili škode.

»Mi prašičev ne preganjamo, saj je naše lovišče edino na Gorenjskem, kjer prašiči najdejo dovolj hrane v samem gozdu.«

Zanimalo me je, kako si vzgajajo pse za lov na divje prašiče.

»To pa ne bo držalo, da se dajo za lov na divje prašiče izsolati samo križanci,« mi je dejal Ivan Hafner. »Pač pa je nekaj drugega. Psa, ki je namenjen za divje prašiče, ne smemo uporabljati za drug lov, naši lovci pa menijo, da mora biti en pes za vse.«

Torej se tudi v kinologiji pojavlja potreba po specializaciji. In ker smo že tu, naj omenim

še pripombo Ivana Hafnerja, da »Lovec« prinaša premalo napotkov za šolanje in vzrejo lovskega psa. Ti napotki bi morali biti jasni, približani neposredni lovski praksi in preprostim lovcem razumljivi.

Sožitje z ribiči

Zelo sem se začudil, ko mi je tovariš Julij Marguč govoril o problemih ribištva in sicer z enako vnemo kot o lovstvu. Mislil sem si pa, da je to pač zato, ker je sam ribič. Pa ni bilo tako. Zvečer sem namreč zvedel, da

so si omislili ribiško-lovski kotiček. Najeli so prostore, ki jih bodo primerno opremili in ki bodo služili za posvete škofje-loških lovcev in ribičev. Stroške bosta krili obe družini.

Prav lepe načrte imajo s tem kotičkom. Med drugim imajo namen, vsako leto zbrati in razstaviti trofeje, kar bi imelo svoj vzgojni in propagandni učinek. Predvsem pa bo tu središče lovske družabnosti. Ze zdaj se tu shajajo vsak petek. Tudi jaz sem bil tam na petek in kramljali smo do dvaindvajsetih.

Franci Strle

O stebelcah, tekočini in čopiču

Ob robu gozda je njiva. Kmet je po strnišču sejal ajdo. Zelo lepo je rasla. Kar ponosen je bil z njo in rad se je pohvalil z njenim košatim cvetjem. Toda ojoj! Ko je šel nekega jutra zopet mimo, so bila stebelca postrizena skoraj do polovice njive. Seveda je takoj vedel, da je škodo naredila srnjad. Vso pot do doma je klet lovec in se spotoma znebil marsikatere pikre. Zaklinjal se je, da bo šel tožiti in zahtevati od-

škodnino. Ko pa je prišel domov, je v svoji hiši našel kot naročenega člana mokronoške lovske družine, ki je bil takoj deležen plohe hudih besed. Potem se je kmet malo umiril in povedal, za kaj gre. Tudi ni zamolčal, da bo šel tožiti.

»Toda,« se je znašel zeleni bratec, »morali bi bili ajdo zaščititi. Če bi srne potem vseeno prišle v škodo, bi pa lahko zahtevali odškodnino.«

»Zaščitno sredstvo,« je z veliko vnemo dalje tolmačil nadebudni lovec, »se lahko dobi. Kupite v mestu tekočino in čopič pa namažite (mislim je fenolin). Ko bo srna prišla, ji bo smrdelo in odšla bo drugam. Seveda, če boste premalo namazali, se bo hitro razdišalo, zato boste morali mazati večkrat...«

Ko je lovec odšel, je možak premišljeval. Kako mu je že dejal? Aha, dobro namažite, da se ne bo prehitro razdišalo... Le kako naj to naredi? Kdaj bo namazal vsa stebelca, ali naj poruče stebelca, jih namaže in potem posadi nazaj? Če bi tacial po njivi, bi sam naredil več škode kot srne. To že ne gre. Samo za norca me ima s tem mazanjem.

Tako je mislil možak, tožiti pa le ni šel. Pač pa je vsak večer hodil stražiti na njivo in odganjat srnjad, da ne bi zašla v bujno ajdo. Za njegovo stražo so zvedeli domači lovci in mu pojasnili, da je treba namazati le palice in te zapičiti med ajdo. Vendar pa si zviti lovski bučmani ne morejo kaj, kadar možaka srečajo, da ga ne bi vprašali, če že ima čopič in tekočino za stebelca.

-ana

Iz lovskega izpita

Izpraševalec: »Opišite, kako dela ptičar na lovu!«

Kandidat: »Pes ptičar spodi ptiča, teče za njim, ptič sede na drevo, pes pa laja pod njim...«

LOVSKA KINOLOGIJA

Preizkušnja psov ptičarjev v Murski Soboti

Lovska zveza Murska Sobota je priredila dne 25. in 26. aprila letos spomladansko vzrejno in spomladansko tekmo ptičarjev v okoliških loviščih, kjer je dovolj pernate in dlakaste divjadi.

Pred teknama so bili privedeni psi in psice ocenjeni po zunanosti. Rezultati teh ocen pa nikakor ne morejo zadovoljiti, ker so bili samo 4 ocenjeni dobro, 14 zadostno in eden nezadostno. Glavne napake, ki so se pojavile, so: presvetlo oko, nedosežena višina in nepravilno oblikovana glava (široka s prekratkim gobcem). Do teh napak je prišlo z nesmotrnimi paritvami. Tak material seveda ni za nadaljnjo vzrejo, treba bo uvesti ostrejšje ukrepe in kar ne odgovarja, izločiti.

Vreme je bilo dokaj ugodno, le močan veter in visoke kulture so nekoliko otežkočile tekmovanje.

Tekmi sta spretno vodila Štefan Hajduk in Geza Fujs. Sodila sta Brane Maček in Julij Koder. Pri ocenjevanju zunanosti vseh ptičarjev je uspešno sodeloval cand. vet. Bogomil Kotnjek iz Zagreba.

Rezultati pomladanske vzrejne tekme:

I/a oceno je dosegel nemški žimavec Ego Visoški RMPos 25 s 105 točkami. Lastnik in vodnik Štefan Veren. I/b oceno je dosegel nemški kratkodlak Dingo RMPki 680 s 104 točkami. Lastnik in vodnik Aladar Vaš. II/a oceno je dosegel nemški kratkodlak Rin Ormoški RMPki 646 z 98 točkami. Lastnik Ciril Rajh, vodnik Franc Škrget. II/b oceno je dosegel nemški kratkodlak Daj Izakovski RMPki 651 s 97 točkami. Lastnik in vodnik Štefan Gerič. II/c oceno je dosegla nemška kratkodlakarica Bora Skakovska RMPki 700 s 95 točkami. Lastnik in vodnik Štefan Klekl. II/č oceno je dosegla nemška kratkodlakarica Biba Skakovska RMPki 699 z 92 točkami. Lastnik in vodnik Geza Fujs. III. oceno je dosegel nemški kratkodlak Lor RMPki s 77 točkami. Lastnik in vodnik Rudolf Pekar.

Za spomladansko tekmo ptičarjev je bilo prijavljenih 8 psov in 1 psica nemške kratkodlake

vzreje. Za to tekmo starejših psov se zahteva, da praktično obvladajo dela psa ptičarja na polju. Psi so pokazali sicer dokaj dobro zasnovo, toda niso bili dovolj šolani. Zelo pomanjkljiva je bila disciplina, ubogljivost, odložitev, strelomirnost, način iskanja, vzdržnost pred zajcem in obnašanje pred odletelo pernatno divjadjo. Vodnik mora imeti psa v rokah, zato je vaja »dol« velike važnosti. Na daljave ne bomo kričali na psa, zato nam služi piščalka. Zaradi omenjenih pomanjkljivosti je bil tudi rezultat tekme precej klavern. Nemški kratkodlak Azor RMPki 517 je dosegel III/a oceno s 93 točkami. Lastnik in vodnik Francnik Rudolf Špindler, Razor RMPki 769, lastnik in vodnik Novak. Nemški kratkodlak Alko RMPki 514 je dosegel III/b oceno z 92 točkami. Lastnik in vodnik Franc Roj. Nemški kratkodlaki Cer RMPki 371, lastnik in vodnik Alojz Grund, Bek RMPki 2874 (KUH) lastnik in vodnik inž. Vladimir Škrget, Bob Vrelski RMPki 438, lastnik in vodnik Štefan Košar pa so komaj dosegli dovolj točk za pohvalno priznanje. Nemška kratkodlaka Astor RMPki 516, lastnik in vodnik Fric (Mirko) Weinhandl, Reks RMPki 770 lastnik in vodnik Jože Pihler in nemška kratkodlakarica Diana Polanska RMPki 507, lastnik in vodnik Jožef Bernjak niso dosegli dovolj točk za katerokoli priznanje.

Prepričani smo, da bo lovška Zveza Murska Sobota, ki si od nekdanj prizadeva storiti vse za napredek lovske kinologije, tudi sedaj ukrenila vse potrebno, da se delni neuspeh popravi.

J. K.

PREGLED JAMARJEV V NOVEM MESTU

Lovska zveza Novo mesto je 5. aprila letos priredila pregled psov jamarjev. Pregled je bil v idiličnem vrtu sredi mesta.

Prvotno so hkrati s pregledom nameravali prirediti tudi tekmo psov jamarjev v rovu in tudi na polju. Toda izbrali so prezgodnji datum, ker primernih lisic ni bilo mogoče izkopati. Lovske

zveze naj torej pazijo, da bodo podobne preizkušnje jamarjev prirejale kasneje, ko so lisice že nekoliko odrasle in jazbec dosegljiv.

Pregled psov je izpričal zadovoljive rezultate. Najboljša je bila črna kratkodlaka jazbečarka »Dika« MKJKi 18 S, last Franca Zamida, Vršno selo, Toplice, ki je prejela odlčno oceno. Resasti jazbečar »Jaro« MKJOS 117 S, last Otmarja Severja, Kostanjevica, je prejel oceno dobro. Lovski terijer »Boj« Vranski MRJT 1560 S, last Martina Štrumblija, Gornja Straža, in lovška terijerka »Lola« Pobreška IRJ 837 Lt, last Lojzeta Jelaršiča, Veliko Mraševo, sta bila ocenjena prav dobro. Kot zadnji je bil ocenjen resasti foksterijer »Tarzan« RMFOS 124, last Lovske družine Novo mesto, in sicer prav dobro. Bil je izredno živahen, ni pa bil sčesan in je zategadelj ocena zunanosti zelo trpela, kar je sodniku delalo preglavice. Foksterijerja je treba deset dni pred pregledom primerno sfrizirati.

Vsi psi so pokazali temperament in pri vsakem je sodnik Bruno H. Stare pojasnjeval odlike in pomanjkljivosti. Vsekar morajo vsi ti psi, ki imajo lovsko zasnovo in so za lov priporočljivi, napraviti izpit za delo v rovu in na polju. To je še mogoče nadoknaditi, ker kaže kolektor kinoloških prireditev še na veliko tozadevnih priložnosti. Po uspehu bodo nato priznani kot plemenjaki, saj so vsi po zunanosti prav dobri.

B. H. S.

DR. ERICH SCHNEIDER-LEYER: WELCHER HUND IST DAS? (KAKŠEN PES JE TO?)

Založba KOSMOS (Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart) je izdala kinološko delo v obliki Kosmos vodiča. Knjiga prinaša 183 pasem psov, 127 posnetkov na 64 tablicah ter 139 risb v tekstu, od H. G. Lechlerja, izdelanih po navodilih pisca.

Znani pisec se je lotil neahvalne naloge sestavljanja zdavnaj potrebnega pregleda številnih pasjih pasem. Delo v obsegu 200 strani nudi izkušenemu kinologu priložnost razširiti svoje znanje o redkih pasmah in nudi zainteresiranemu novincu možnost, izbrati iz velikega števila tistega psa,

ki se tako glede zunanosti kakor po bistvu in značaju najbolj približuje idealu. Velika prednost knjige je v tem, da se naslanja le na potrjene pasemske znake vodilnih zvez. Marsikdo je izgubil veselje do držanja psa, ker je izbral pasmo z lastnostmi, ki mu niso všeč. Razlike v značajih pasemskih psov so zelo velike, saj imajo psi svoje močne in šibke strani prav tako kakor ljudje. V enem pa nas le prekašajo: Njihova zvestoba je nepodkupljiva!

Brez knjige Dr. Erich Schneider-Leyerja ne bi smela biti nobena lovska ali kinoška organizacija.

Podpisani je avtorju na njegovo prošnjo stavil svojčas na razpolago vse podatke o pasemskih znakih goničev Jugoslavije (istrski gonič, kratko in resasto dlaki, posavski gonič, keltski gonič ter balkanski gonič) ter jugoslovanskih (ilirski ovčar) in hrvatskih ovčarjev v besedi in sliki, vendar pa je opisan na strani 108 od vseh pasem samo istrski gonič. F. C. I. je zaščitila 210 pasjih pasem, knjiga pa navaja le 183 pasem. Če bi omenila še ostalih 27 pasem, bi mogli knjigo označiti kot standardno delo.

Knjiga stane: broširana 1674 dinarjev, vezana: 1984 dinarjev.

Teodor Drenig

PRIJAVLJENE PARITVE LOVSKIH PSOV:

LOVSKI PSI:

Resasti jazbečarji:

Čopa JRJos 149 — *Boj* JRJos 1203, leglo bo 5. VI. 1959. Vzreditelj Ivan Jezovšek, Bodrišna vas 7, pošta Grobelno.

Drina iz *Udenboršta* JRJos 1182 — *Beg Jezeriški* JRJos 814, leglo bo 22. VI. 1959. Vzreditelj Janko Teran, Pristava 6, pošta Križe pri Trziču.

Kokerspanjeli:

Ada JRŠK 186 — *Robi* JRŠK 248, leglo bo 16. junija 1959. Vzreditelj Vido Drobnič, Bistrica 45, pošta Trzič.

Cmera *Uskovniška* JRŠK 170 — *Robi* JRŠK 248, leglo bo 8. VI. 1959. Vzreditelj Matija Kafol, Ljubljana, Titova 84.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Dina JRPki 1155 — *Dren Biljenski* JRPki 1614, leglo je bilo 22. IV. 1959. Vzreditelj Ivan Bašin, Solana, cesta IX. korpusa 23, pošta Nova Gorica.

Drina JRPki 1156 — *Bor* JRPki 1616, leglo je bilo 8. V. 1959. Vzreditelj Anton Mladovan, Ozeljan, pošta Šempas pri Gorici.

Bistra JRPki 1373 — *Pik* JRPki 1012, leglo je bilo 4. V. 1959. Vzreditelj Jože Flajšaker, Kozjak 6, pošta Pesnica pri Mariboru.

Aja JRPki 1071 — *Boc Šmar-nogorski* JRPki 1316, leglo je bilo 8. V. 1959. Vzreditelj Kvirin Jakomin, Pobegi 109, pošta Koper.

Nemški ostrodlaki ptičarji - žimaveci:

Drina Visoška JRPos 272 — *Reks* JRPos 53 I, leglo bo 24. VI. 1959. Vzreditelj Martin Klemenčič, Rabeljčja vas 10, pošta Ptuj.

Stella von der *Steiermark* JRPos 225 — *Hanno* von *Saarforst* JRPos 203, leglo bo 10. VI. 1959. Vzreditelj dr. France Lokar, odvetnik, Ljubljana, Hradeckega 45.

Lovski terijerji:

Ajda Grosupeljska JRJT 719 — *Cigan Diljski* JRJT 1047, leglo bo 20. VI. 1959. Vzreditelj Avgust Smole, Kranj, Kidričeva 33.

Čila Medanska JRJT 1212 — *Renč* JRJT 823, leglo bo 8. VI. 1959. Vzreditelj Lovska družina Sodražica, psarna Travnogorska.

Dina JRJT 594 — *Dago Rad-vanjski* JRJT 591, leglo bo 1. VI. 1959.

Braki jazbečarji:

Anda JRBj 315 — *Arno* JRBj 769, leglo je bilo 27. II. 1959. Vzreditelj Karel Abaršek, direktor, Prevalje.

Cica JRBj 541 — *Bürschl a. d. Kuppergrund* JRBj 625, leglo 3. VI. 1959. Vzreditelj Alojz Fijavš, Stranice, Križevce 22.

Bistra JRBj 776 — *Cemer Bri-nogorski* JRBj 553, leglo bo 5. VI. 1959. Vzreditelji Vinko Medved, Zavodnje 50.

Bistra JRBj 528 — *Arbo Lju-beljski* JRBj 627, legla je bila 22. X. 1959. Vzreditelj Anton Štajer, Vaše št. 2, pošta Medvode.

Čilka Poljčanska JRBj 564 — *Arbo Ljubeljski* JRBj 627, leglo bo 2. VI. 1959. Vzreditelj Maks Blažič, Kranj, Luznarjeva 16.

Čeda JRBj 893 — *Bob* JRBj 666, leglo bo 10. VI. 1959. Vzreditelj Anton Mlakar, Rogaška Slatina, Tekačevo 8.

Resasti istrski goniči:

Arja JRGri 443 — *Bato* JRGri 565, leglo bo 3. VII. 1959. Vzreditelj Gabrijel Trevl, Ljubljana, Okiškega ul. 27.

Luna JRGki 300 — *Belin* RMGri 1835, vpis v JR v teku, leglo bo 7. VI. 1959. Vzreditelj Viktor Bavdeš, Šentvid pri Stični.

Bistra JRGri 630 — *Bato* JRGri 565, leglo je bilo 12. V. 1959. Vzreditelj Franc Dovgan, Štorje 32 pri Sežani.

Kratkodlaki istrski goniči:

Alica JRGki 1270 — *Cigo* JRGki 1519, leglo bo 14. VI. 1959. Vzreditelj Polde Žnideršič, Peščenik 8, pošta Višnagora.

Vzorna Travnogorska JRGki 933 — *Bojka* JRGki 1577, leglo je bilo 29. V. 1959. Vzreditelj Matija Bauer, Pirči, pošta Fara — Kostel.

Astra Krimska JRGki 981 — *Zoran Travnogorski* JRGki 773, leglo bo 9. VI. 1959. Vzreditelj Marko Lokar, dipl. vet. Ljubljana, Hradeckega 45.

Bistra JRGki 1080 — *Bob* JRGki 2288, leglo je bilo 13. IV. 1959. Vzreditelj Anton Jazbec, Duplje 48.

Arna JRGki 2341 — *Dečko* JRGki 2329, leglo je bilo 5. aprila 1959. Vzreditelj Ciril Štraus, Dol pri Hrastniku.

Cedra JRGki 2029 — *Aso* JRGki 2091, leglo je bilo 8. V. 1959. Vzreditelj Karel Deželak, Harje št. 2, pošta Laško.

Bistra JRGki 1028 — *Bar* JRGki 1323, leglo je bilo 26. V. 1959. Vzreditelj Mirko Stritar, Rašica 24, pošta Velike Lašče.

Huda Jeleniška JRGki 1325 — *Daj* JRGki 2328, leglo je bilo 3. IV. 1959. Vzreditelj Dominik Kužnik, Trbovlje, Leninov trg 7.

Resna JRGki 1301 — *Car* JRGki 1589, leglo je bilo 23. V. 1959. Vzreditelj Franc Valenčak, Prevalje 165.

Posavski goniči:

Cita JRGp 2263 — *Astor* JRGp 2260, leglo je bilo 30. IV. 1959. Vzreditelj Mirko Koprivec, Zagorje ob Savi, Trboveljska 2.

Aga JRGp 745 — *Pubi* JRGp 2235, leglo je bilo 6. V. 1959. Vzreditelj Albin Plevnik, Novomesto, Vrhovčeva 3.

Tara JRGp 2110 — *Astor* JRGp 2260, leglo bo 24. VI. 1959. Vzreditelj Jože Cegovnik, Zelenibreg 20, Ravne na Koroškem.

Rina JRGp 2245 — *Flok* JRGp 1176, leglo je bilo 18. IV. 1959. Vzreditelj Franc Kovač, Lesce 23.

Cita JRGp 2033 — *Bojko* JRGp 2027, leglo je bilo 29. IV. 1959. Vzreditelj Martin Gramc, Cerklje ob Krki.

NOVA SODNIŠKA PRIPRAVNIKA

za ocenjevanje zunanosti in dela ptičarjev Jože LOGONDER, Dorferje št. 2, pošta Zabnica pri Škofji Loki;

za ocenjevanje zunanosti in dela jamarjev Ivan ROJC, Žalec št. 196.

Pogovar z bralci in sodelavci

Povsod v življenju prihaja med ljudmi do nesporazumov in celo do zamer. To ima svoje korenine v duševnih posebnostih, v značajih in temperameti, pa celo v muhovosti posameznikov. Vendar pa lahko rečemo, da bi bilo nesporazumov precej manj, če bi se ljudje v večji meri zavedali skupnih koristi, če bi bili bolj strpni do nasprotnih stališč in če bi bili boljše seznanjeni z delom in težavami drugih. Naš današnji pogovor o tem, kako urejamo »Lovca«, ima torej namen zlasti prepričati in odstraniti nesporazume, ki se tu in tam pojavljajo med sodelavci in uredništvom, upamo pa, da bo takšen pogovor tudi sicer koristen in zanimiv.

Lovce živi z naravo; čuti takorekoč vsak njen utrip. Zaradi tega mora biti tudi naša revija odsev tega doživljanja. Iz nje mora dihati razpoloženje, ki je letnemu času in nalogam v lovišču primerno. Ne bomo torej objavljali prispevkov z zimsko tematiko poleti, zlasti pa ne bomo objavljali fotografij z zimsko motiviko spomladi, ko je že vse zeleno. Gotovo je, da bi to motilo tudi najpreprostejšega bralca. Pri urejanju »Lovca« se moramo torej v prvi vrsti podrežati zakonu časovne aktualnosti, da ne bomo recimo objavljali junija to, kar se je ali se ima zgoditi februarja. Če pa se mora nekemu zakonu podrežati uredništvo, se morajo jasno temu podrediti tudi sodelavci. Ker pa moramo oddati rokopise v tisk že mesec dni pred izidom revije, pomeni, da mora sodelavec misliti za dober mesec in pol vnaprej. Sestavki na temo o jelenjem roku so aktualni septembra in oktobra, torej morajo biti v uredništvu najpozneje do konca julija, oziroma avgusta. Kdor bo na to pazil, ne bo dolgo čakal na objavo, sicer pa toliko časa, dokler ne bo prihodnje leto spet nastopil pravi čas. Enako je s fotografijami.

Če poročamo o tem, kar se je zgodilo v lovišču ali lovski organizaciji, moramo spet paziti, da od dogodka do objave ne mine preveč časa. Že mesec dni je dolga doba, ne moremo pa poročati o tistem, kar se je zgodilo pred več kot dvema mesecema. Izjema so le prispevki za rubriko »Iz lovskega oprtnika« in lovski humor, kjer gre pravzaprav bolj za zanimivosti. Najbolje je, da se takoj po dogodku usedemo in napišemo, saj poročilo mora tako vsebovati samo stvarne, bistvene podatke. Če s pisanjem odlašamo, se rado zgodi, da na to sploh pozabimo, če pa smo se po preteku kakih 14 dni le spomnili svoje dolžnosti in poročilo napisali, je pa vprašanje, če je dogodek res toliko pomemben, da bomo o njem v »Lovcu« poročali tudi po dveh mesecih.

Uredništvo »Lovca« se drži programske politike, ki jo določi uredniški odbor. To pomeni, da načrtno obravnava in osvetljuje važnejše probleme in to v uvodnikih, razpravah in drugih člankih. Sodelavca za obdelavo posameznega problema navadno poišče uredništvo. Ker pa uredniški odbor ne more zapaziti vseh problemov in ker se o reševanju le-teh mnenja še krešejo in kristalizirajo, je tudi na tem področju pobuda sodelavcev vedno zaželeno. Na splošno je našo lovstvo doseglo lepe uspehe, vendar pa bo pravilneje, če rečemo, da so pravemu socialističnemu lovstvu ustvarjeni šele solidni temelji. Marsikaj je še v razvoju, torej v obdobju premagovanja težav in napak. Nemogoče je torej pričakovati, da bo »Lovce« prinašal samo prečiščene ideje in prečiščena spoznanja, ker bi tako capljal za dogodki, ne pa hodil pred njimi, razen tega pa bi vzgajal duha nekritičnosti; namesto da bi budil dejavnost od spodaj, bi ljudi

uspaval, da je vse dokončno in vse prav. Nujno bi torej »Lovce« moral načenjati razprave o raznih problemih, o katerih imajo ljudje nasprotujoča si stališča. V lovskih vrstah so se že v toliki meri uveljavile napredne sile, da ni več nobene nevarnosti, da bi prek »Lovca« zagospodovala zmota ali pa celo nesocialistične težnje. Če bo »Lovce« prinesel kaj problematičnega, bo s tem samo izzval reakcijo, razgibal duhove ter tako pripomogel k hitrejši rešitvi nakazanega problema.

Važnejše gradivo ideološkega in strokovnega značaja je urednik dolžan dajati na vpogled in v ocenitev članom uredniškega odbora. Vendar pa ne bi bilo prav, imeti uredniški odbor za nekakšen cenzurni organ, ki bi moral vso snov pred natisom prebrati. Zato je pač odgovorni urednik, ki se v dvomljivih primerih obrača za nasvet k posameznim članom uredniškega odbora in drugim lovskim strokovnjakom. Takšna praksa velja domala v vseh uredništvih in uredniških odborih, izjeme so razni almanahi, torej publikacije, katerih izid ni vezan na roke. Seveda, bolje je, če pripravljeno gradivo prebere več ljudi; več ljudi, več ve, vendar je to nemogoče in je nujno, da se večino prepusti urednikovemu poštenju. Urednik pa seveda ne more, zato da bi se ne zameril kakemu sodelavcu, prispevek objaviti kljub negativnemu mnenju uredniškega odbora.

Pestrost je drugi zakon dobrega urejevanja. Čim več je člankov različne vsebine in iz različnih krajev, čim krajši so članki in čim več je dobrih fotografij ter ilustracij, tem boljša je revija, zakaj revija mora biti prijetna za branje in za oči, da se človek ob njej spočije in sprosti ter z lahkoto dojamе vse, kar mu je za opravke in dolžnosti v lovišču potrebno. Za »Lovca« najprimernejše so poljudnoznanstvene razprave, vendar moramo tudi to snov pokladati v obrok, da jo bodo ljudje lahko prebavili, ker sicer ne bo od tega nobene koristi. Nekateri naši sodelavci hočejo na dolgo in široko opisati vse, kar o neki stvari vedo, namesto, da bi pisali le o tistem, kar so novega izsledili, oziroma da bi se lotili le najvažnejšega problema ter le-tega temeljito osvetlili. S sestavkom, ki je predolg, nastanejo težave. Treba ga je ali primerno skrajšati ali pa objaviti v nadaljevanjih, kar pa ni vselej mogoče niti primerno. Za objavljanje v nadaljevanjih mora biti sestavek sila zanimivo pisan, če gre za zgodbo, pa tudi napeto. Takšnih nadaljevanj si želi pravzaprav vsako uredništvo. Pri pisanju monografij posamezne divjadi, ki jih uredništvo zelo potrebuje, je najprimernejše razdeliti vso snov na zaključena poglavja, ki jih je mogoče objaviti tudi samostojno. Priporočljivo bi bilo, če bi se avtorji pred obdelavo daljšega teksta posvetovali z uredništvom. Na ta način bi se izognili nevedenostim, ki so neprijetne tako za uredništvo kot za sodelavca.

Razen izvajanja določene programske politike pa mora uredništvo tudi stalno pridobivati nove sodelavce. Zasledujoč ta svoj namen, bo zategadelj marsikdaj objavilo tudi prispevke slabše kakovosti, samo zato, da bi pri dopisniku vzbudilo veselje do pisanja. Zlasti pri začetnikih pazimo, da nobene reči ne vržemo v koš. Če je snov količkar vredna, jo primerno priredimo in objavimo. Včasih je seveda vsak trud zamen. Pa tudi pri rednih sodelavcih bomo včasih objavili prispevek slabše kakovosti, zato da bi dobili pozneje kaj boljšega. S širjenjem kroga sodelavcev in s prilivom gradiva pa se zaostrojujejo seveda tudi kriteriji za objavo;

najboljše je objavljeno takoj, boljše gre v rezervu za objavo ob prvi priložnosti, komaj uporabno v zasilno rezervno, neuporabno pa zavržemo.

Nekateri sodelavci so sila občutljivi; ne dovolijo nobenih popravkov ali krajšanja. Ti so zelo redki, zakaj velika večina sodelavcev nas celo prosi za jezikovno in strokovno korekturo, prav ti skromni tovariši pa pišejo tako dobro, da jim ni skoraj kaj popravljati. Kdor pripoveduje preprosto in vsem razumljivo, bo gotovo uspel. V pripovedovanju mora biti vedno navzoč pravi lovčev odnos do divjadi in narave. Ne zanima nas toliko strel, ker je le-ta samo rezultat vsega lovčevega doživljanja, truda in izučevanja, pač pa predvsem življenje in vedenje divjadi, reagiranje divjadi na najrazličnejše dražljaje in v najrazličnejših situacijah, pojavi obolevosti, izredno zanimiva in še neobdelana pa sta gojitveni odstrel ter iskanje zastreljene divjadi. Vrsto pobud za pisanje nam bo dala narava sama, če jo bomo le dobro opazovali. Lotimo se torej pogumno pisanja! Morda početka ne bomo uspeli, pravi mož pa se morebitnega neuspeha ne bo ustrašil, marveč bo poizkušal znova, se trudil in iskal, dokler ne bo uspel. Saj tudi na lovu ne gre vse gladko. Koliko truda, znanja in volje je

treba samo recimo za uplenitev kake starejše, kapitalne divjadi, pa vendar nihče ne obupa in čim večji je trud, tem večje je zadoščenje, ko končno vendarle uspemo.

Uredništvo mora imeti kar najtesnejše stike s sodelavci, z bralci in z organizacijami spodaj. Pismeni stiki niso vedno priporočljivi in tudi ne vedno mogoči; skoraj nemogoče je zagotovo odgovoriti, če bo poslani sestavek objavljen in kdaj bo objavljen, zlasti če je le-ta komaj povprečne vrednosti. Pač pa se bo uredništvo pisмено in telefonično obračalo do sodelavcev s prošnjami za določene prispevke, za pojasnila ali dopolnila z ozirom na poslane prispevke ter se redno opravičevalo takrat, ko bo prispevek dober, pa ga ne bo moglo objaviti, ker bi se objava križala s kako podobno snovjo ali zaradi kakih drugih tehničnih ovir. Mnogo koristnejši so osebni stiki ter takšna posvetovanja, kot ga je lani priredila Lovska zveza Celje, zakaj gotovo je, da so tovariši iz LZ Celje prav tako zadovoljni z uredništvom, kot smo mi zadovoljni z njihovim sodelovanjem, saj smo z njihovega področja prejeli več prispevkov kot iz vse ostale Slovenije skupaj.

Urednik

UMRLI SO

Avgust Osredkar, član LD Šentvid nad Ljubljano, star 70 let. V lovu se je udeleževal od rane mladosti;

Karel Pečnik, član LD Brestanica, star 60 let. V lovu se je aktivno udeleževal nad 40 let;

Franc Jelaršič, član LD Raša, star 64 let. V lovu se je udeleževal 37 let.

Andrej Tolar, član LD Železniki, star 59 let. Kot lovec je bil pri-ljubljen, na daleč znan pa je bili zlasti med gorenjskimi par-tizani.

Jože Predan, član LD Hoče, star 80 let. V lovu se je udeleževal 32 let.

MALI OGLASI

Ugodno prodam psico resasto jazbečarko, staro eno leto. Stanislav Kavčič, Sl. Konjice, Skal-ska 8.

Prodajam lovsko dvocevko petelinko, kal. 12, v prav dobrem stanju ter 5-letnega psa nemškega ptičarja z rodovnikom, ki je vpisan v knjigo plemenjakov. Stanko Petrovčič, Rožna dolina 50, Nova Gorica.

Prodajam letnike »Lovca« od 1920 naprej. Edvard Dolenc, Kranj, Prešernova 10.

Prodajam nemškega kratkodla-kega ptičarja, starega 11 mesecev, s prav dobro telesno oceno in s popolno dresuro. Ivo Kralj, Prelog 1, Domžale.

»Puškarna« Kranj obvešča vse lovce in ljubitelje strelnega športa, da izdelujemo sledeče orožje: »Hamerles« puške vseh kalibrov, »Grener« puške vseh kalibrov in tudi z menjalnimi cevmi polrisa-nice (kroglo), Lovske karabinke »Mauser« in »Manlicher« ter zračne puške izvedbe »Kranj«. Popravljamo in predelujemo vseh vrst orožja.

PUŠKARNA

obratno podjetje za izdelavo lovskega in športnega orožja
Kranj

Lovska zadruga odkupuje za domači trg srnjake po 175 din za kilogram

Občni zbor »Kluba za goni-če« bo v nedeljo 14. junija letos v restavraciji Slavija, Ljublja-na, ob 9. uri dopoldne. Poleg drugega bo občni zbor razprav-ljal tudi o pripravah na IV. re-publiško razstavo psov medna-rodnega pomena, ki bo 1. in 2. avgusta na gospodarskem raz-stavišču v Ljubljani. Za kinološke referente pri lovskih druž-i-nah je udeležba obvezna!

IV. REPUBLIŠKA RAZSTAVA PSOV VSEH PASEM MEDNA-RODNEGA POMENA

Kinološka zveza Slovenije v Ljubljani bo priredila dne 1. in 2. avgusta 1959 IV. razstavo psov vseh pasem mednarodnega zna-čaja na Gospodarskem razstavi-šču v Ljubljani, Titova c. št. 48. Odboren je 25 % popust po že-leznici za vse vrste vozov in raz-redov od vseh postaj na teritoriju FLRJ do Ljubljane in nazaj.

Nepreklicni prijavni rok za udeležbo je 13. julija 1959. Po-drobna pojasnila in navodila v zvezi z razstavo dobite na pri-stojni lovski zvezi.

Kinološka zveza
Slovenije